Обласна універсальна наукова бібліотека
ім. Д. І. Чижевського

Земне тяжіння зоряних таємниць

До 125-річчя від дня народження
Юрія Кондратюка

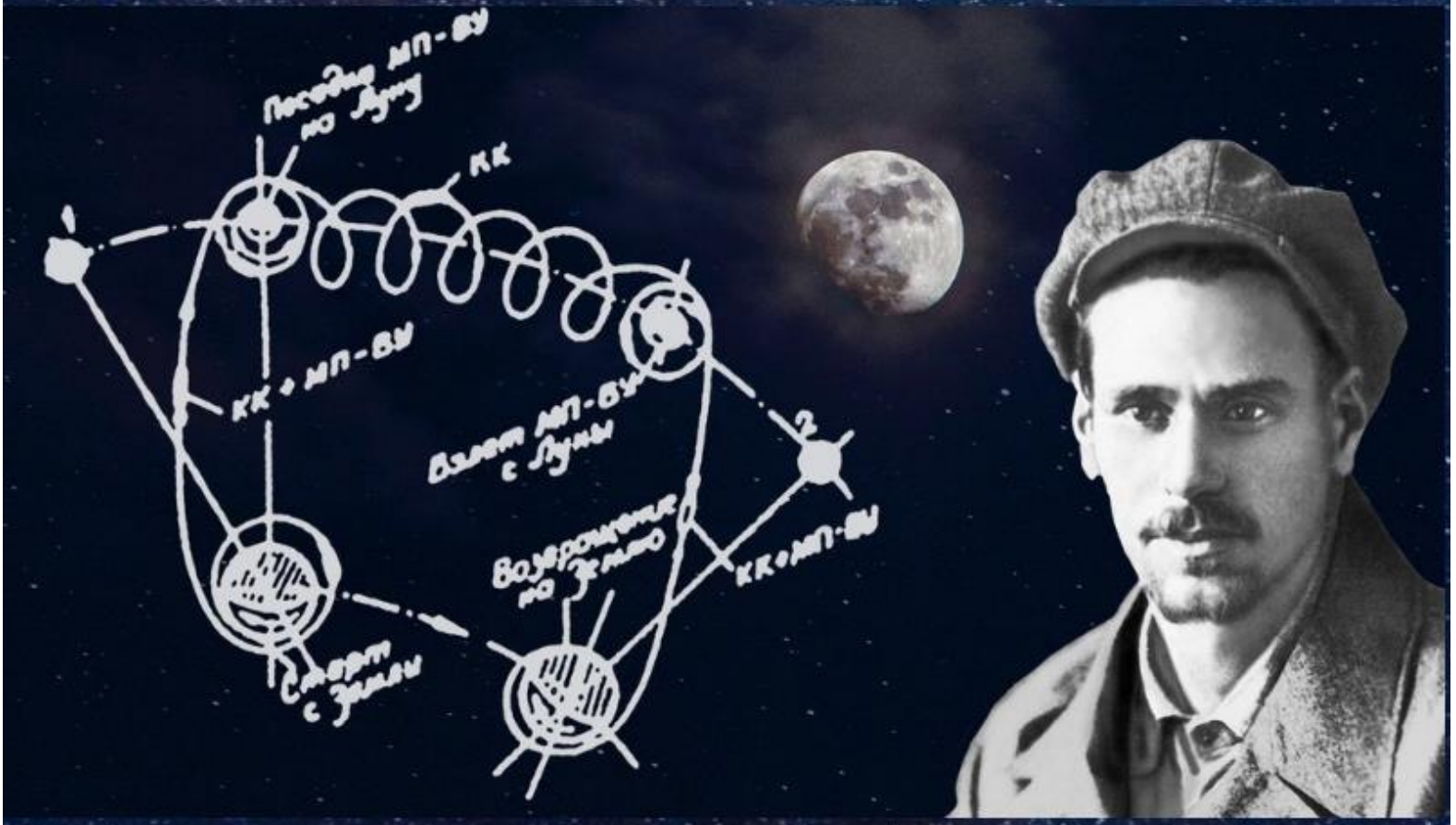

Бібліографічний покажчик

м. Кропивницький
2022

УДК 016:629.7.(477)«18/19»

З-54

Земне тяжіння зоряних таємниць : до 125-річчя від дня народження Юрія Кондратюка : бібліографічний покажчик (з фондів ОУНБ ім. Д. І. Чижевського) / Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського ; укл. Н. П. Андрійченко ; ред. Н. Ф. Калашнікова ; відп. за випуск Є. Г. Літвінова. – Кропивницький, 2022. – 55 с.: фото.

У бібліографічному покажчику зібрані друковані видання з фондів бібліотеки (книги, публікації з обласних та районних газет) та електронні ресурси, які містять інформацію про талановитого українського вченого Ю. Кондратюка, розроблені ним проєкти механізмів для автоматизації елеваторів, організацію роботи вітроелектростанцій, розрахунки польоту космічного корабля, методи висадки екіпажу корабля на поверхню Місяця та повернення назад на Землю.

Покажчик стане в нагоді історикам, краєзнавцям, освітянам, бібліотечним та музейним працівникам, студентській молоді та всім, хто цікавиться історією техніки і космонавтики.

Укладач: Андрійченко Н. П.

Редактор: Калашнікова Н. Ф.

Відповідальна за випуск: Літвінова Є. Г.

Зміст

Від упорядників 4
Передмова 5
І. Юрій Кондратюк (Олександр Шаргей): таємниці життя 11
ІІ. Великий мрійник і видатний винахідник 17
ІІІ. Теоретик космічних мандрів 20
Іменний покажчик 31
Додатки 33
Фотогалерея 41

Від упорядників

Бібліографічний покажчик укладено до 125-річчя від дня народження видатного українського інженера і конструктора, розробника проєктів механізмів для автоматизації елеваторів, роботи вітроелектростанцій, автора розрахунків польоту космічного корабля, винахідника методу висадки екіпажу корабля на поверхню Місяця та повернення назад на Землю Юрія Васильовича Кондратюка.

Метою бібліографічного покажчика є відображення життєвого шляху та інженерно-технологічного спадку відомої в Україні і світі особистості, одного з перших вітчизняних космістів і дослідників ракетної техніки. Матеріал не є вичерпним. Через неповне дослідження біографії вченого у тексті видання можуть бути розбіжності чи неточності.

Покажчик містить книги, публікації зі збірників, журналів та газет, електронні ресурси. Основними джерелами добору матеріалів для видання стали каталоги, картотеки, електронні бази даних Обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. І. Чижевського.

Структуру покажчика складають: передмова, три основні розділи, іменний покажчик та додатки.

Бібліографічний покажчик відкриває стаття-життєпис О. Ємченка «Юрій Кондратюк» з книги нарисів «Історія України в особах: XIX-XX ст.» про людей, котрі відіграли важливу роль в українській історії.

Зібрані в трьох розділах матеріали висвітлюють найважливіші сторінки біографії Ю. Кондратюка (О. Шаргея), представляють постать геніального вченого-винахідника, змушеного жити під чужим ім’ям, автора безлічі продуктивних ідей, гіпотез і відкриттів, що багато в чому випередили свій час, одного з основоположників теоретичної космонавтики, якого вшановують на його батьківщині і далеко поза її межами. Кожен розділ видання доповнюється вебресурсами. Додатки містять передмови Ю. Кондратюка до першого авторського видання «Завоювання міжпланетних просторів», цитати про нього та факти вшанування видатної особистості. В кінці покажчика представлена фотогалерея.

Бібліографічні записи впорядковано за абеткою прізвищ авторів і назв публікацій з наскрізною нумерацією, загальна кількість їх становить 125 позицій. Більшість описів, що входять до покажчика, супроводжуються анотаціями. Бібліографічний опис і скорочення здійснено відповідно до діючих в Україні стандартів у бібліотечній справі: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання», ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання», ДСТУ 3582:2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги та правила». Усі видання подаються мовою публікації, зберігаються орфографічні норми оригіналу. Допоміжний апарат містить: іменний покажчик, статтю від упорядників.

Електронну версію покажчика розміщено на вебсайті ОУНБ ім. Д. І. Чижевського за адресою: https://library.kr.ua/bibliograph/

Передмова

Юрій Кондратюк

Ім'я Юрія Васильовича Кондратюка – нашого славетного піонера космонавтики, одного з перших творців і дослідників ракетної техніки, яким пишається вітчизняна наука, – тривалий час було в тіні, істинна біографія замовчувалася або перекручувалася на догоду тимчасовим вершителям порядку.

Чому так сталося? Чим завдячує сучасна космонавтика цій людині? Чи справді, як ходили поголоси, полтавський інженер-винахідник, поневолений на війні, працював у Пенемюнде, де обраховував Вернеру фон Брауну оптимальні траєкторії для ФАУ-1 і ФАУ-2, а потім, повернутий назад, був засланий на Колиму, де й помер 1952? Де правда, а де вигадка? Де істина, а де тонко розрахований наклеп?

Достовірний життєпис цієї легендарної людини подає письменник Борис Романенко у книзі «Юрий Васильевич Кондратюк». […] Як пише автор, йому пощастило особисто знати Юрія Васильовича, працювати з ним, служити в одному полку в народному ополченні. І тому він завжди вважав своїм обов'язком підняти таємничу завісу над ім'ям нашого прославленого піонера космонавтики.

Що ж стояло за цією запоною?

У метричній книзі Полтавської єпархії 1897 р. за № 55 записано: «Червня дев'ятого (9) дня народжений, а липня 28 хрещений – Олександр; батьки – студент Київського університету Гнат Бенедиктович Шаргей і його законна дружина Людмила Львівна; …хрещені батьки – колезький радник Яким Микитович Даценко і дворянка Катерина Кирилівна (Іванівна) Петраш…».

Так з'явився на світ майбутній теоретик проникнення людства у зоряний світ. Того, чиє він згодом візьме прізвище, ще не було на світі – Юрій Васильович Кондратюк народиться в Луцьку через три роки.

Знав би малий Олександр, яка доля йому судилася! Відали б батьки, які дантові кола пекла чекають на їхнього сина! Кажуть, путі Господні незбагненні. Життєві шляхи геніїв – теж.

Олександрів батько Гнат Шаргей навчався в Київському університеті. Брав участь у студентських демонстраціях. На другому курсі його виключили з університету. Поїхав світбезбач до Німеччини, але невдовзі повернувся і вступив до Петербурзького університету на літературний факультет…

Мати Людмила Шаргей викладала в одній із гімназій Подолу географію і французьку мову. Разом із своїм чоловіком виходила на демонстрації. Переконана революціонерка, брала участь в роботі однієї з підпільних організацій. Уже носячи під серцем дитя, потрапила до лабет жандармів. Ставлення до заарештованої було жахливим. Це її й згубило. Людмила Львівна тяжко захворіла і 1903 р. у безнадійному стані потрапила до лікарні для душевнохворих. Батько і син глибоко переживали недугу матері, але нічого вдіяти не могли. Хвороба прогресувала, і невдовзі молодої жінки не стало.

Вбитий горем Гнат Бенедиктович, немов передчуваючи і свою близьку кончину, змушений був шукати нову матір для свого сина. Нею стала колега по роботі Олена Петрівна Кареєва. У березні 1910 р. вона подарувала йому доньку, яку назвали Ніною.

Лихе передчуття Шаргея-старшого справдилося – через три місяці після народження доньки він, невиліковно хворий, пішов з життя. Олександрові тоді щойно виповнилося 13 літ. Зрозуміло, що утримувати в Петербурзі двох дітей Олена Петрівна не могла, тож Олександр залишився у своєї бабусі Катерини Кирилівни, яка, бувши ще нестарою, втративши першого чоловіка, вийшла заміж за Якима Микитовича Даценка, вельми поважну людину в Полтаві. В його будинку часто бували письменники-демократи Панас Мирний, Володимир Короленко, інші представники української й російської інтелігенції.

Немов увібравши в себе сили і дух рано померлих батьків, Олександр Шаргей на очах ставав дорослим, не по літах розвивав свій небуденний інтелект. Ось спогади вчителя Полтавської гімназії про свого обдарованого учня: «Він володів дивовижними здібностями в галузі математики та інших точних наук. Міцно і легко засвоював гімназичний курс».

Мине час, і він напише калузькому «бардові» зоряного неба К. Ціолковському: «Над питанням міжпланетних сполучень я працюю вже 12 років. З 16-річного віку, відтоді, як я визначив здійснимість вильоту з Землі, досягнення цього стало метою мого життя».

Звичайно, хто з нас не мріяв у дитинстві про польоти в небо? Але минав час, і від цих наївних мрій не лишалося й сліду. В нього інакше. Захопившись думкою про політ у космічний простір, він сідає за підручники й самотужки опановує вищу математику, фізику, механіку, астрономію, хімію.

Зачинившись у кімнаті, забувши про все на світі, розстеливши на підлозі папір, креслить, визначає, проектує… Так народжувався перший варіант праці з міжпланетних подорожей.

Закінчивши з відзнакою Полтавську гімназію, Олександр Шаргей у вересні 1916 р. вступає без екзаменів на перший курс механічного відділення Петроградського політехнічного інституту. Поселяється у своєї мачухи – Олени Петрівни Кареєвої.

І знову навчання, креслення, гіпотези, версії, проекти... Але йшла Перша світова війна. 11 листопада 1916 р. студента Шаргея мобілізовують в армію і направляють у школу прапорщиків при одному з юнкерських училищ Петрограда. Так-сяк відбувши заняття, він поспішає на квартиру, щоб до відправки на фронт завершити розпочату працю. У березні 1917 р. завершує її. Йому тоді не виповнилося й 20 років.

Юнак... Але яка прозірливість, масштабність, яка солідна математична ерудиція! Незалежно від калузького вчителя він доходить висновку про можливість подолання земного тяжіння за допомогою ракети з реактивним двигуном. Це головне. Далі – ракета має складатися з кількох посудин-баків, наповнених рідким паливом. Це могли бути водень і кисень. В міру випорожнення баків ракета звільняється від них. Що це? Не що інше, як прообраз сучасних багатоступеневих ракет!

У тій же праці автор виводить основну формулу руху ракети, тобто формулу, яку вже написав «батько» теоретичної космонавтики, коли йому було 46 років. Але полтавський юнак-теоретик вивів її іншим, своїм, методом.

Далі автор досліджує траєкторії вильоту з Землі, траси польоту на Місяць та інші планети Сонячної системи.

Лише кілька років мала ця людина для спокійної творчої праці. Починаючи з 1917-го й до самої загибелі, життя Олександра Шаргея – це суцільний калейдоскоп знегод, поневірянь, крутих поворотів, драматичних подій.

Після закінчення юнкерського училища молодий прапорщик вирушає на далекий турецький фронт. Постріли «Аврори» сповіщають загальну демобілізацію. Олександр повертається із Закавказзя на батьківщину. По дорозі його насильно мобілізовують у білу армію. Сприйнявши усім своїм серцем оновлюючі вітри революції, він тікає з ворожого стану й пробирається в Полтаву, звідки дістається до Києва, куди прибула його мачуха з донькою Ніною.

Не бажаючи жити на утриманні родичів, Олександр трудиться то електриком, то вантажником, то кустарем-слюсарем, то репетитором. Перебиваючись з хліба на воду, уривками працює над другим варіантом рукопису про вихід людей у космічний простір.

А довкруж точилася жорстока боротьба, йшло безглузде братовбивство. 31 серпня 1919 р. до Києва вдираються денікінці. Їхній знавіснілий генерал під страхом розстрілу оголошує поголовну мобілізацію. Олександр знову опиняється під ненависними йому білими прапорами. На станції Бобринська, поблизу міста Сміли, він залишає санітарний вагон і зупиняється на квартирі матері свого друга Бориса Арабажина.

Коли в Києві твердо встановилася радянська влада, молодий учений повертається до своїх родичів, звідки за їхньою рекомендацією переїздить до невеличкого містечка Мала Виска Херсонської губернії (нині Кіровоградська обл.) Працює слюсарем на кооперативному млині й кочегаром на цукровому заводі. Чулий серцем, він не забуває про київську рідню – систематично надсилає продовольчі посилки (його рідної полтавської бабусі вже два роки не було серед живих).

Тут, у Малій Висці, й відбулося перевтілення Олександра Шаргея в Юрія Кондратюка. А сталося це так. 1 березня 1921 р. у Києві помер від туберкульозу студент-вінничанин Юрій Васильович Кондратюк. Олена Петрівна Кареєва, турбуючись про подальшу долю свого пасерба, колишнього царського прапорщика, який двічі, хоч і не з власної волі, побував у білій армії, вирішила убезпечити його життя, тож випросила у рідних померлого юнака його документи і передала їх у Малу Виску.

Олександр довго відмагався від такого «дарунку». Але встояти перед вмовляннями мачухи не зміг. Зрештою, від цього залежали і її життя, і доля його сестри.

Працюючи на Маловисківському цукровому заводі, а потім на спорудженні великих зернових елеваторів на Північному Кавказі, Юрій

Кондратюк (Олександр Шаргей «помер» від туберкульозу) завершив роботу над третім варіантом рукопису «Про міжпланетні подорожі» й надіслав у Москву на рецензію відомому вченому – інженеру-механіку В. Ветчинкіну. Позитивного відгуку не сподівався. Просто хотів засвідчити, чи то пак, узаконити існування на світі такого собі Юрія Кондратюка.

Що ж до правильності теоретичних розрахунків і висновків, то тут сумнівів у нього не було. Математику й фізику знав як власну кишеню. Оця обставина найбільше сум'ятила 28-річного молодика. Хто він такий? Недипломований слюсар, у кращому разі – механік степових зерносховищ. До чого тут космічні простори, Місяць, Марс?

У травні 1926 р. надійшов відгук. Він такий, що його варто навести. «У передмові автор статті, – писав В. Ветчинкін, – вказує, що йому так і не вдалося ознайомитись із досягненнями іноземних учених у цій галузі, не вдалося навіть роздобути основних праць Ціолковського. Але це не завадило авторові одержати результати, досягнуті всіма дослідниками міжпланетних подорожей у сукупності, шо слід вважати дуже важливою його заслугою.

У той же час абсолютно оригінальна мова автора і незвичні для вчених висловлювання та позначення дають підставу думати, що автор є самоуком, який опанував удома основи математики, механіки, фізики, хімії.

Обидві вказані обставини переконують у тому, що механік Ю. Кондратюк – великий талант (типу К. Ціолковського), закинутий у глухий куток і позбавлений можливості виявити себе належним чином».

Ось так! Справжній талант виявляє сам себе. 7 жовтня 1926 р. газета «Вечерняя Москва» сповістила про народження нового талановитого вченого: «У Головнауку надійшла праця молодого вченого т. Кондратюка «Про міжпланетні подорожі». Автор висловлює в ній ряд думок про будову й деталі польоту ракети, призначеної для міжпланетних сполучень. Ознайомившись з працею, Головнаука визнала, що вона містить досить оригінальні пропозиції, які є результатом грунтовного вивчення автором питання».

Це була перемога, але не остаточна. Схваливши працю Юрія Кондратюка, Головнаука відмовила у її виданні, пославшись на завантаженість поліграфічної бази. Одне слово, як писав пізніше Юрій Васильович, «тяганина заїла».

Переконавшись у безперспективності державного видання своєї книги, він опублікував її в Новосибірську власним коштом. Світова наука збагатилася працею неординарного значення. Оцінити її вартість тоді світ ще не міг. Тільки з часом громадськість побачила всю грандіозність закладених у ній задумів. Торкаючись питання очікуваних результатів для людства від виходу його в Космос, 32-річний учений-самоук, віддалений од наукових центрів і позбавлений елементарних умов для творчості, навподіб знаменитому «Плану освоєння Сонячної системи» Ціолковського, але реальніше й предметніше накреслює основні етапи освоєння космічного простору.

Що ж, у патріарха теоретичної космонавтики з'явився гідний послідовник, а можливо, й соратник, хай на ціле покоління і молодший.

«Я переконаний, що Кондратюк знав Ваші книги, перш ніж створити свою», – писав Ціолковському німецький винахідник Роберт Ладеман. На це

Костянтин Едуардович відповів йому: «Певен, що Кондратюк працював, не знаючи всіх моїх праць. Це дуже енергійна молода людина».

Калузький учитель гідно поціновував заслуги свого молодшого колеги. Більше того, він щиро захоплювався ним, особливо коли довідався, що той має намір зайнятися практичним втіленням у життя своїх проектів, тобто конструюванням реальної космічної ракети й пілотованого космічного корабля (1930). Для цього йому слід було перейти в Групу вивчення реактивного руху, якою керував С. Корольов. За рекомендацією пофесора В. Ветчинкіна Юрій Кондратюк відвідав лабораторію ГВРРу, зустрівся з її керівником, але від запрошення працювати там гречно відмовився. Мабуть тому, що жив під чужим прізвищем. Адже тих, хто влаштовувався в ГРВВ, перевіряли до десятого коліна.

Але, як то кажуть, від своєї долі не втечеш. І зернові елеватори, які проектував і будував Кондратюк, мало не погубили його. 31 липня 1930 р. завідуючого проектно-монтажним підвідділом західно-сибірської контори «Хліббуд» Ю. Кондратюка за злісним доносом заарештовують. Звинувачення – шкідництво. Воно полягало тільки в тому, що збудував елеватор... без жодного цвяха. Мовляв, розвалиться […]. «Справу» швидко спартолили, засудивши «винного» до трьох років ув’язнення.

Хліб і Космос... Які ж вони звабні і якими ж іноді бувають гіркими! Тільки втручання наркома Серго Орджонікідзе врятувало теоретика космонавтики і конструктора хлібних скарбниць від заслання, з якого можна було й не повернутися.

У травні 1932 р. Ю. Кондратюка запрошують взяти участь у конкурсі на кращий проект потужної вітряної електростанції в Криму. Він з головою поринає в цю справу і займає перше місце. Захищаючи пізніше свій проект, двічі зустрічається з наркомом. У 1934-1938 рр. керує проектуванням Кримської ВЕС. Після трагічної загибелі Орджонікідзе її спорудження припиняється, а відділ Кондратюка переводять на розробку малопотужних вітряних електростанцій, чим автор грандіозної програми «Освоєння космічних просторів» займатиметься аж до фатального 1941 р.

Коли вибухнула війна, Ю. Кондратюк одразу оголосив себе мобілізованим. Він записався до Київської ополченської дивізії міста Москви. […] В одній із сутичок обірвався телефонний зв’язок. Червоноармієць роти зв’язку Ю. Кондратюк зголосився поновити його. Уникаючи куль і вибухів снарядів, він подався шукати місце обриву проводу і... не повернувся. Загинув.

Ось лист Центрального архіву Міністерства оборони СРСР: «За документами обліку безповоротних втрат сержантів і солдатів Радянської Армії встановлено:

– рядовий Кондратюк Юрій Васильович, 1900 р. народження, уродженець м. Луцька, призваний до РА Київським РВК м. Москви, перебуваючи на фронті Великої Вітчизняної війни, загинув 3 жовтня 1941 р. на території селища Засецький і сіл Великі та Малі Совки Кіровського р-ну Калузької обл.».

У місті Кірово Калузької області на старому кладовищі на пам’ятнику викарбувано і прізвище Юрія Васильовича Кондратюка – рядового солдата і

фундатора теоретичної космонавтики (*ред.: достеменно невідомо, як саме помер Ю. В. Кондратюк і де його могила. Існує чотири ймовірних версії:*

- *загинув у бою 3 жовтня 1941 року;*
- *загинув 23 або 25 лютого 1942 року на території Орловської або Калузької областей (версія вважається основною);*
- *потрапив у німецький полон, де працював над розробкою першої в світі балістичної ракети далекої дії й загинув у німецькому концтаборі;*
- *пережив війну і помер 1952 року*).

[…] Він не дожив до здійснення своїх проектів, але ніколи не пізно посадити дерево, хоч плоди його, можливо, дістануться іншим.

Два найпромовистіших штрихи. Найвищою у світі архітектурною спорудою є Останкінська телевежа в Москві. Мало хто знає, що в основу її будівництва покладено проект Кримської вітряної електростанції, розроблений Ю. Кондратюком.

Весь світ знає, що американці злітали на Місяць за «трасою Кондратюка», використавши його схему посадки на Селену. 14 березня 1969 р. американський журнал «Лайф мегезін» писав: «Політ космічного корабля «Аполлон» на Місяць було виконано за схемою, що її запропонував Юрій Кондратюк. Інженер Джон Хуболт, який очолив групу фахівців, що працювали в НАСА й готували проект висадки людей на Місяць, свою ідею запозичив у Юрія Кондратюка, котрий якнайдокладніше обгрунтував теоретично цей варіант у книзі; виданій 1929 р.».

Хтось сказав, що генії вмирають на землі від вибухів своїх сердець. Полтавський Ікар живе. Вогонь його серця незгасний.

(Ємченко О. Юрій Кондратюк // Історія України в особах: XIX-XX ст. / І. Войцехівська (кер. авт. кол.), В. Абліцов, О. Божко [та ін.]. – К. : Україна, 1995. – С. 442-448)

І. Юрій Кондратюк (Олександр Шаргей): таємниці життя

1. Жолдак Богдан. Богдан Жолдак про Карпа Соленика, Йосипа Тимченка, Івана Піддубного, Юрія Кондратюка, Миколу Лукаша / Богдан Жолдак. – К. : Грані-Т, 2009. – 128 с. : ил.

2. Бердо Г. Юрій Кондратюк / Г. Бердо // Альманах «Гомону України». – Торонто : Гомін України, 1948. – (Бібліотека Видавництва «Гомін України» ; ч. 59)

... на рік 1985. – [1985]. – С. 134-135 : портр.

3. Бузько Вікторія Леонідівна. Юрій Васильович Кондратюк (Олександр Ігнатійович Шаргей) : Вони народилися і працювали на Кіровоградщині // Видатні діячі в галузі фізики і техніки Кіровоградщини : посібник для вчителів фізики та астрономії / Вікторія Бузько ; ред. С. П. Величко. – Кіровоград : ФОП Александрова М. В., 2010. – С. 78-85 : портр., фото.

4. Вавілова Юлія. Видатний теоретик космонавтики – Юрій Кондратюк у Малій Висці / Ю. Вавілова // Вісник Кіровоградщини. – 2021. – 8 квітня. – С. 6 : фото.

Юрій Кондратюк – український вчений, винахідник, один з піонерів космонавтики, який написав геніальну працю «Про завоювання міжпланетних просторів», що була використана при плануванні висадки американських астронавтів на Місяць у 1969 році.

5. Ємченко О. Юрій Кондратюк / О. Ємченко // Історія України в особах: XIX-XX ст. / І. Войцехівська (кер. авт. кол.), В. Абліцов, О. Божко [та ін.]. – К. : Україна, 1995. – С. 442-448.

6. Життя Юрія Кондратюка – приклад для наслідування // Маловисківські вісті. – 2005. – 15 червня. – С. 2.

Стаття містить фактографічний матеріал до маловисківського періоду життя Ю. Кондратюка.

7. Калієвський Л. Юрій Кондратюк: таємниці життя : до 100-річчя з дня народження піонера космонавтики О. Г. Шаргея (Ю. В. Кондратюка) / Л. Калієвський // Маловисківські вісті. – 1997. – 21 червня. – С. 4 ; 25 червня. – С. 4 ; 5 липня. – С. 4.

8. Кондратюк Юрий Васильевич // Большой энциклопедический словарь : Более 100 000 статей: Свыше 4 000 иллюстраций. – М. : АСТ : Астрель, 2003. – С. 515. – (Сер. «Современная энциклопедия»).

9. Кондратюк Юрій Васильович (9(21).6.1897 – поч. жовтня 1941 або 1942) // Довідник з історії України : А-Я / за ред. І. З. Підкови, Р. М. Шуста ; Львів.

нац. ун-т ім. І. Франка, Ін-т істор. дослідж. – 2-е вид., допрац. і доп. – К. : Генеза, 2001. – С. 339.

10. Кондратюк Юрій Васильович // Діячі науки і культури України : нариси життя та діяльності / О. В. Даниленко, Л. В. Іваницька, А. П. Коцур та ін. ; за заг. ред. : А. П. Коцура, Н. В. Тереса ; Київський нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – К. : Книги-XXI, 2007. – С. 192.

11. Кондратюк Юрій Васильович // Українська радянська енциклопедія : у 12 т. / гол. ред. М. П. Бажан ; редкол.: О. К. Антонов та ін. – 2-ге вид. – К. : Головна редакція УРЕ, 1980. – Т. 5 : Кантата – Кулики. – 566, [2 с., [24] арк. іл. : іл., портр., карти + 1 арк. с. – С. 355-356. – Бібліогр. : с. 356.

12. Кондратюк Ю. В. (Шаргей О. Г.) // Історія України. 2017 : бібліографічний покажчик / Мін-во культури України, Нац. істор. бібліотека України ; упор.: Н. Вощевська, О. Литвин, Т. Приліпко, Д. Стегній, ред., авт. передм. Г. Боряк. – К. : Вид. дім «Вініченко», 2018. – С. 146, 379, 428, 429.

13. Кочерга Н. К. Кондратюк Юрій Васильович / Н. К. Кочерга // Енциклопедія Сучасної України : в 25 т. / НАНУ, Наук. т-во ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т енциклопедичних досліджень; ред. І. М. Дзюба [та ін.]. – К. : [б. в.], 2001. – Т. 14 : Кол – Кос. – 2014. – С. 270-271 : іл., фото. – Бібліогр. : с. 271.

14. Краснощок Юрій. Пророк не покликаний своєю Вітчизною. Минуло 100 років з дня народження Юрія Кондратюка (Олександра Шаргея) / Юрій Краснощок // Демократична Україна. – 1997. – 24 червня. – С. 3.

Про складну і трагічну долю видатного українського вченого-винахідника, який зробив великий внесок у космічну науку, щоб перший політ на Місяць став можливим.

15. Малишевский Игорь. Под чужим именем: 60 лет назад на фронте без вести пропал первооткрыватель лунной трассы Юрий Кондратюк / Игорь Малишевский // Зеркало недели. – 2002. – 23 февраля. – С. 1, 13.

16. Олександр Шаргей (Юрій Кондратюк) // Сто великих українців / Н. В. Астапенко, О. К. Барашкова, А. В. Дарибогова та ін. – К. : Арій, 2008. – С. 403-406 : портр. – (Сер. «100 великих»).

17. Подволоцький Андрій Анатолійович. Олександр Шаргей (Юрій Кондратюк) – через терни до зірок // Сокровенна історія Руси-України / Андрій Підволоцький. – Харків : Аргумент Принт, 2015. – С. 339-346 : портр., фото. – (Сер. «Загадки минулого»). – Бібліогр. с. 346-350.

18. Попова Тетяна. Життєвий шлях і винахідницька діяльність Ю. Кондратюка / Тетяна Попова // Фізика та астрономія в школі. – 2008. – № 4. – С. 49-56. – Бібліогр. в кінці ст.

19. Попова Тетяна. Юність Олександра Шаргея – майбутнього піонера космонавтика і винахідника Юрія Кондратюка / Тетяна Попова // Фізика та астрономія в школі. – 2008. – № 3. – С. 47-51. – Бібліогр. в кінці ст.

Біографічний матеріал про вченого України, одного з піонерів космічної ери – Ю. В. Кондратюка.

20. [Світове визнання здобув український учений Ю. Кондратюк] // Новий довідник: Історія України / укл. : С. Крупчан, Т. Крупчан, О. Скопненко, О. Іванюк. – К. : ТОВ «Казка», 2005. – С. 556 : портр.

21. Сиряченко Наталья. Сын Вселенной. Исследования жизни-подвига продолжаются / Наталья Сиряченко // Киевские новости. – 1997. – 31 октября. – С. 11.

В материале излагаются положения докладов 1997 года исследователя жизни и творчества Ю. В. Кондратюка Георгия Степановича Ветрова.

22. Уманский Семен Петрович. [Ю. В.Кондратюк] // Космонавтика сегодня и завтра : кн. для учащихся / Семен Уманский. – М. : Просвещение, 1986. – С. 35-36 : портр., ил.

23. Ушаков Дмитрий Александрович. Юрий Васильевич Кондратюк (Александр Игнатьевич Шаргей) // Великие украинцы : научно-популярная литература / Дмитрий Ушаков. – Харьков : Фактор, 2008. – С. 112-113 : ил., фото. цв., фото, портр. – (Сер. «Украина. Вчера, сегодня, завтра»).

24. Шендеровський В. А. Кондратюк Юрій Васильович / В. А. Шендеровський // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. – К. : Наукова думка, 2009. – Т. 5 : Кон – Кю. – С. 20-21 : іл. – Бібліогр. : с. 21.

25. Шум Валентин. Шаргей-Кондратюк: украинский Дон-Кихот / Валентин Шум // Личности. – 2010. – № 3. – С. 90-105 : фото.

Биографический материал об неординарном и гениальном ученом, имя которого приобрело мировое признание.

26. Юрій Кондратюк: 9 червня 1997 року : народилися у червні // Вісник книжкової палати. – 2004. – № 5. – С. 63.

Біографічна довідка про видатного вченого Ю. В. Кондратюка.

Вебресурси

27. Біографії відомих українців. Юрій Кондратюк (Олександр Шаргей): фізик, астроном, винахідник : біографія (1897 – 1952) [Електронний ресурс] // Электронная библиотека Князева. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://www.ebk.net.ua/Book/biographies/vidomi_ukraintsi/part4/kondratyuk.htm. – Назва з екрана. – Дата публікації: 12.06.2017. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

28. Гавриленко Ігор. Чи потрібен Полтаві будинок, де народився Юрій Кондратюк? [Електронний ресурс] / Ігор Гавриленко // Інтернет-видання «Полтавщина» : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://blog.poltava.to/igor-gavrylenko/1053/. – Назва з екрана. – Дата публікації: 21.06.2012. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Про руйнування історичної споруди, пов'язаної з народженням і ранніми роками життя Юрія Кондратюка.

29. Гандзій Олександр. «Вся сім'я всідалася скубти і потрошити горобців. Тоді у нас вважався багатий обід» [Електронний ресурс] / Олександр Гандзій // Gazeta.ua : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://gazeta.ua/articles/history-journal/_vsya-simya-vsidalasya-skubti-i-potroshiti-gorobciv-todi-u-nas-vvazhavsya-bagatij-obid/780478. – Назва з екрана. – Дата публікації: 27.06.2017. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Факти з життя Ю. В. Кондратюка.

30. Кондратюк Юрій [Електронний ресурс] // Тернопільська обласна бібліотека для молоді : [сайт]. – Текст. дані. – Режим доступу: https://tobm.org.ua/kondratyuk-yurij/. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Біографічна довідка.

31. Кондратюк Юрій Васильович (Шаргей Олександр Гнатович) – 1897-1942 рр. [Електронний ресурс] // Сайт вчителів фізики Вінницького технічного ліцею : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://vtl.vn.ua/fiziki/fizukr/f_u_kondr.html. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

32. Кондратюк Юрій Васильович (Шаргей Олександр Гнатович) : Видатні особистості [Електронний ресурс] // Мій дім Україна : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://mydim.ua/peoples/kondratyuk-yuriy-vasylovych/. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Біографічний матеріал.

33. Кондратюк Юрій Васильович [Електронний ресурс] // Українопедія : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу:

https://ukrainopedia.fandom.com/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%8E%D0%BA_%D0%AE%D1%80%D1%96%D0%B9_%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Життєпис вченого-винахідника, піонера ракетної техніки й теорії космічних польотів.

34. Кондратюк Юрій Васильович: біографія та наукова діяльність [Електронний ресурс] // Освіта.ua : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://ru.osvita.ua/vnz/reports/astronom/22874/. – Назва з екрана. – Дата публікації: 15.08.2011. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Подано кілька версій долі одного з піонерів світової космонавтики.

35. Кочерга Н. К. Кондратюк Юрій Васильович [Електронний ресурс] / Н. К. Кочерга // Енциклопедія Сучасної України : електронна версія : [сайт] / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. ; НАН України, НТШ. Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=4787. – Назва з екрана. – Дата публікації: 2016. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

36. Макаркина Екатерина. Дом, где работал Кондратюк: история легендарного здания на Советской [Електронний ресурс] / Екатерина Макаркина // Новосибирские новости : [сайт]. – Відеодані, текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://nsknews.info/materials/dom-gde-rabotal-kondratyuk-istoriya-legendarnogo-zdaniya-na-sovetskoy/. – Назва з екрана. – Дата публікації: 06.03.2018. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова рос.

В 1993 году в Новосибирске (Россия) в здании, где работал теоретик космоса Юрий Кондратюк, открыли музей его имени.

37. Невідомий геній – Юрій Кондратюк [Електронний ресурс] // Vuzlit – архив студенческих работ : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://vuzlit.com/464251/nevidomiy_geniy_yuriy_kondratyuk. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

38. 1897 – народився Юрій Кондратюк, винахідник [Електронний ресурс] // Український інститут національної пам’яті : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/cherven/21/1897-narodyvsya-yuriy-kondratyuk-vynahidnyk. – Назва з екрана. – Дата публікації: 21.06.2019. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

39. Топ фактів про Юрія Кондратюка: видумане ім’я, наука і програма НАСА [Електронний ресурс] // Столичний інсайдер : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://100insider.com/ua/top-fakt-v-pro-yur-ya-kondratyuka-

vidumane-m-ya-nauka-programa-nasa/. – Назва з екрана. – Дата публікації: 16.04.2020. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

40. У день космонавтики у Смілі вшанували видатного вченого Юрія Кондратюка (Шаргея) [Електронний ресурс] // Газета «Сміла» : [сайт]. – Текст. дані. – Режим доступу: http://www.smilamedia.org.ua/redaktsiya/u-den-kosmonavtyky-u-smili-vshanuvaly-vydatnoho-vchenoho-yuriya-kondratyuka-sharheya.html. – Назва з екрана. – Дата публікації: 12.04.2017. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

До меморіальної таблички, встановленої на будинку, де жив у Смілі видатний вчений Юрій Кондратюк (Шаргей), автор так званої «траси Кондратюка», якою подорожували на Місяць космічні кораблі «Аполлон», представники виконавчої влади, депутатського корпусу міста поклали квіти.

41. Черкаська Ганна. Перший пам'ятник Кондратюку з'явився у Хьюстоні [Електронний ресурс] / Ганна Черкаська // UaModna : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://uamodna.com/articles/pershyy-pam-yatnyk-kondratyuku-z-yavyvsya-u-hjyustoni/. – Назва з екрана. – Дата публікації: 22.06.2017. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Біографічний матеріал.

42. Чириця Ірина. Теоретик космічних мандрів Юрій Кондратюк очима живописця [Електронний ресурс] / Ірина Чириця // Укрінформ : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3370065-teoretik-kosmicnih-mandriv-urij-kondratuk-ocima-zivopisca.html. – Назва з екрана. – Дата публікації: 18.12.2021. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

У Хмельницькому обласному художньому музеї до 100-річчя митця Івана-Валентина Задорожного відкрилася експозиція «Поза часом». З-поміж усіх представлених на виставці картин художника вирізняється робота «Юрій Кондратюк». Іван-Валентин Задорожний зобразив на полотні видатного вченого, завдяки розробкам якого американські астронавти висадилися на Місяць.

43. Шендеровський В. А. Кондратюк Юрій Васильович [Електронний ресурс] / В. А. Шендеровський // Енциклопедія історії України: Т. 5 : Кон – Кю : електронна версія : [сайт] / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Kondratyuk_Yu. – Назва з екрана. – Дата публікації: 2008. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

44. Що приховував найвідоміший український теоретик космосу [Електронний ресурс] // Gazeta.ua : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://gazeta.ua/articles/history/_so-prihovuvav-najvidomishij-ukrayinskij-teoretik-kosmosu/841379. – Назва з екрана. – Дата публікації: 21.06.2018. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

В біографії Юрія Кондратюка багато таємниць. Досі невідомо, де вчений провів останні дні життя і де похований.

45. Юрій Кондратюк – полтавець, який допоміг американцям підкорити Місяць [Електронний ресурс] // Facebook. – Відеодані. – Режим доступу: https://www.facebook.com/watch/?v=680077182829127.– Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022.

Історія життя вченого-винахідника Олександра Шаргея гідна екранізації на великому екрані. Його знають під чужим ім'ям, яке допомогло йому вберегтися від більшовиків. Страх, що хтось дізнається його таємницю, не дозволив Шаргею повністю реалізувати свій талант. Але те, що він встиг зробити, визначило шлях розвитку астронавтики.

II. Великий мрійник і видатний винахідник

46. Андрушко Т. Нащадки Кондратюка і Гагаріна живуть у Малій Висці / Т. Андрушко // Маловисківські вісті. – 2012. – 11 квітня. – С. 2.

Розгорнута публікація про Маловисківську станцію юних техніків (СЮТ) та здобутки юних винахідників.

47. Грабовський Сергій. Хто ви, Юрій Кондратюк? / Сергій Грабовський // Генії проти ідіотів. Алгоритми української історії / С. Грабовський. – Вид. 3-тє, перероб. і доп. – К. : Стилос, 2019. – С. 262-271 : іл. ; Український тиждень. – 2012. – 21 червня. – С. 3.

Біографічний матеріал про неординарного та геніального вченого, ім'я якого набуло світового визнання.

48. Гринь Г. Світло незгасимої зорі / Г. Гринь // Голос України. – 23 липня. – С. 4.

Життєвий шлях і винахідницька діяльність Ю. Кондратюка.

49. Иващенко Анатолий. Per aspera ad astra : 1997 год был объявлен ЮНЕСКО годом Юрия Кондратюка / Анатолий Иващенко // Знамя. – 1997. – № 12. – С. 174-184.

Очерк про талантливого ученого Ю. Кондратюка, разработанные им проекты механизмов для автоматизации элеваторов, организации работы ветроэлектростанций, рассчеты полета космического корабля, метод высадки экипажа корабля на поверхность Луны и возвращения обратно на Землю.

50. Іщенко Зонатта. «Траса Кондратюка»: від космосу до елеватора / Зонатта Іщенко // Народне слово. – 2022. – 9 червня. – С. 7 : фото.

Стаття про видатного земляка, вченого-винахідника, одного з піонерів ракетної техніки й теорії космічних польотів.

51. Осипчук Игорь. «За то, что Юрий Кондратюк построил без единого гвоздя самый большой в мире деревянный амбар, НКВД... объявил его врагом народа» / Игорь Осипчук // Факты и комментарии. – 2017. – 23 февраля. – С. 7 : фото.

75 років тому загинув видатний український вчений, ідеї якого НАСА використало для здійснення польотів астронавтів на Місяць. Півжиття він змушений був жити під чужим іменем та прізвищем, а визнання до нього прийшло вже після смерті.

52. Попова Тетяна Миколаївна. Життєвий шлях і винахідницька діяльність Юрія Васильовича Кондратюка (Олександра Ігнатійовича Шаргея) // Культурно-історичний розвиток фізики й техніки в персоналіях : навчально-методичний посібник / Тетяна Попова. – Харків : Основа, 2009. – С. 110-124. – (Бібліотека журналу «Фізика в школах України» ; вип. 2 {62}).

53. Попова Тетяна Миколаївна. Олександр Ігнатійович Шаргей – піонер космонавтики і винахідник // Культурно-історичний розвиток фізики й техніки в персоналіях : навчально-методичний посібник / Тетяна Попова. – Харків : Основа, 2009. – С. 101-109. – (Бібліотека журналу «Фізика в школах України» ; вип. 2 {62}).

54. Сорока М. О. Феномен Юрія Кондратюка / М. О. Сорока // Аксіоми для нащадків : українські імена у світовій науці : збірник нарисів / упорядник Олег Романчук. – Львів : Меморіал, 1992. – С. 294-302 : фото.

55. Сорока М. Земна ідея Юрія Кондратюка / М. Сорока // Урядовий кур'єр. – 2002. – 26 січня. – С. 10-11.

Про втілення в тридцятих роках двадцятого століття технічних ідей Ю. Кондратюка в галузі вітроенергетики як альтернативного джерела енергоресурсів – проектуванні потужної вітроелектростанції в Криму.

56. Тільнов В. Теоретик космічних перельотів Юрій Кондратюк не цурався у Малій Висці найтяжчої роботи / В. Тільнов // Маловисківські вісті. – 2008. – 9 квітня. – С. 1-2.

Стаття-персоналія про Ю. Кондратюка містить цікаві факти із посиланням на джерела, що являють собою дослідження біографії. Найповнішим з них автор публікації називає книгу Б. І. Романенка «Юрий Васильевич Кондратюк» 1988 року видання.

57. Тільнова І. Чи міг би Кондратюк-Шаргей вирішити енергетичну кризу в Україні? / І. Тільнова // Маловисківські вісті. – 2006. – 1 лютого. – С. 2.

Ю. Кондратюк, створюючи вітрові електростанції, дбав про альтернативні джерела енергії.

58. Шаров Ігор Федорович. Кондратюк Юрій Васильович (1897-1942) : Надзвичайна оригінальність мислення // Вчені України: 100 видатних імен / Ігор Шаров; ред. В. М. Вакулич. – К. : АртЕк, 2006. – С. 167-170 : портр.

59. Шендеровський Василь. Геній з Полтави / Василь Шендеровський // Нехай не гасне світ науки / ред. Е. Бабчук. – К. : Рада, 2003. – Кн. 1. – 2003. – С. 128-133 : портр. – Бібліогр. в кінці ст.

60. Юрій Кондратюк (Олександр Шаргей) : (1897-1952) : фізик, астроном, винахідник // 100 найвідоміших українців / ред. Юрій Павленко. – К. : ОСМА, 2015. – С. 549-557 : портр., фото.

Вебресурси

61. Герей Василь. Юрій Кондратюк: таємниці долі та винаходів [Електронний ресурс] / Василь Герей // На скрижалях : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://na-skryzhalyah.blogspot.com/2016/05/blog-post_42.html. – Назва з екрана. – Дата публікації: 2016. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

62. Грабовський Сергій. Хто ви, Юрій Кондратюк? [Електронний ресурс] / Сергій Грабовський // Український тиждень : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://tyzhden.ua/History/53448. – Назва з екрана. – Дата публікації: 21.06.2012. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Про українця, свідомого своєї українськості, котрий увійшов в історію під чужим ім'ям, а на додачу – ще і як «видатний російський інженер».

63. Джувага Вадим Петрович. Юрій Кондратюк будував у Харкові вітрові електростанції [Електронний ресурс] / Вадим Джувага // 057.ua – Сайт міста Харкова : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://www.057.ua/news/60667/urij-kondratuk-buduvav-u-harkovi-vitrovi-elektrostancii. – Назва з екрана. – Дата публікації: 21.06.2011. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

64. Збірник «Юрій Кондратюк (Олександр Шаргей) у спогадах сучасників», виданий поліграфічним центром Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка, є дослідженням людських якостей особистості Юрія Кондратюка за спогадами його сучасників [Електронний ресурс] // Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Полтавської обласної державної адміністрації : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://polinfo.gov.ua/knyzhkovi-novynky/236-zbirnyk-yurii-kondratiuk-oleksandr-sharhei-u-spohadakh-suchasnykiv-vydanyi-polihrafichnym-tsentrom-poltavskoho-natsionalnoho-tekhnichnoho-universytetu-imyukondratiuka-ie-doslidzhenniam-liudskykh-iakostei-osobystosti-yuriia-

kondratiuka-za-spohadamy-ioho-suchasnykiv. – Назва з екрана. – Дата публікації: 29.03.2017. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

65. Іщенко Зонатта. «Траса Кондратюка»: від космосу до елеватора [Електронний ресурс] / Зонатта Іщенко // Народне слово : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://n-slovo.com.ua/2022/06/14/%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%8E%D0%BA%D0%B0-%D0%B2%D1%96%D0%B4-%D0%BA%D0%BE%D1%81%D0%BC%D0%BE%D1%81%D1%83-%D0%B4%D0%BE-%D0%B5%D0%BB%D0%B5/. – Назва з екрана. – Дата публікації: 14.06.2022. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

125 років від дня народження Юрія Васильовича Кондратюка – вченого-винахідника, яким пишається вітчизняна наука. Його ім'я тривалий час було в тіні, істинна біографія замовчувалася або перекручувалася.

66. Паламар Сергій. Юрій Кондратюк – українець, який працював різноробочим і проклав шлях до Місяця [Електронний ресурс] / Сергій Паламар, Сергій Васильчук // Новини в газеті Версії : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://versii.cv.ua/zhyttya/yurij-kondratyuk-ukrayinets-yakyj-pratsyuvav-riznorobochym-proklav-shlyah-misyatsya/45202.html. – Назва з екрана. – Дата публікації: 15.04.2018. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

67. Юрій Кондратюк (О. Шаргей) [Електронний ресурс] // Знамениті, великі, геніальні люди. Найцікавіше про них. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://100v.com.ua/uk/Yuriy-Kondratyuk-O-Shargey-person. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Про геніального інженера, який зробив відкриття світового значення, головну справу свого життя змушений був робити таємно, ховаючись під чужим ім'ям і загинути безвісним, а батьківщина приготувала йому роль ізгоя.

III. Теоретик космічних мандрів

68. Кондратюк Юрий Васильевич. Завоевание межпланетных пространств / Юрий Кондратюк ; ред. П. И. Иванов. – 2-е изд. – М. : Оборонгиз, 1947. – 82 с. : портр., ил.

69. Білан М. Зоряні дороги : (космос і Кіровоградщина) / М. Білан // Кіровоградська правда. – 1991. – 12 квітня. – С. 2.

Стаття до Всесвітнього дня авіації і космонавтики, в якій подаються відомості про відомих земляків – авіаторів і підкорювачів космосу.

70. Білан М. Космонавтика і наші земляки / М. Білан // Вперед. – 1991. – 11 квітня. – С. 3.

Публікація про відомих авіаторів і космонавтів, які є уродженцями або відвідували Кіровоградщину: Мацієвича Левка, Кондратюка Юрія, Кузнецова Павла, Кузнецову Домникію, Лангемака Георгія, Федорова Олександра, Вовка Ігоря, Леонова Олексія, Шумилова Петра, Корольова Сергія, Глушка Валентина, Попова Леоніда, Рюміна Валерія.

71. Бонфельд С. Авіація, космонавтика і наш край / С. Бонфельд // Червона зірка. – 1991. – 5 квітня. – С. 3.

З історії повітроплавання, цивільної авіації, космонавтики відносно Кіровоградщини.

72. Бонфельд С. Космонавти, авіатори – наші земляки / С. Бонфельд // Кіровоградська правда. – 1990. – 21 жовтня. – С. 3.

У статті згадуються знані імена в авіації і космонавтиці: Л. Мацієвич, П. Кузнецов, Ю. Кондратюк, Д. Кузнецова, Г. Лангемак, О. Федоров, І. Вовк, О. Леонов, П. Шумилов, С. Корольов, В. Глушко, Л. Попов, В. Рюмін.

73. Бонфельд С. Наші земляки – відомі льотчики, космонавти / С. Бонфельд // Червона зірка. – 1991. – 11 квітня. – С. 2.

Публікація про відомих особистостей Кіровоградщини – звитяжців-авіаторів, видатних теоретиків космічної науки і підкорювачів космічних просторів, інженерів-конструкторів у галузі ракетобудування (О. Покришкін, А. Труд, В. Судець, О. Мазуренко, Л. Мацієвич, Ю. Кондратюк, Т. Литвиненко, М. Захарченко, І. Вовк, Г. Лангемак, В. Глушко, Л. Попов).

74. Брамський Казимир. Три космічні генії України. Одному з них, Юрію Кондратюку, 9 червня минуло 100 років від дня народження / Казимир Брамський // Українська газета. – 1997. – 9 жовтня. – С. 5.

Досягненням в освоєнні космічного простору людство зобов'язане багатьом ученим і винахідникам. Піонерами світової космонавтики (за датами їх народження) слід вважати Миколу Кібальчича (1853-1881), Костянтина Ціолковського (1857-1935), Юрія Кондратюка (1897-1942) та Сергія Корольова (1907-1966). Троє з них, крім Ціолковського, народилися і виросли на українській землі.

75. Волков Николай. Земные и лунные мгновения Шаргея-Кондратюка / Николай Волков // Киевские новости. – 1997. – 24 октября. – С. 10.

Автор материала, ветеран космодрома Байконур, инженер-испытатель ракетно-космической техники, ветеран Второй мировой войны рассказывает об удивительной судьбе одного из основателей космонавтики.

76. Данилець О. Політ на місяць спланували в Полтаві / О. Данилець // Урядовий кур'єр. – 2016. – 12 квітня. – С. 5.

Американським астронавтам дуже допомогла висадитися на поверхню Місяця «маленька непримітна книжечка, видана в Росії зразу ж після революції», автор якої – Юрій Кондратюк.

77. Дорога до Місяця : до 125-річчя від дня народження Ю. В. Кондратюка (1897-1942) // Календар знаменних і пам‘ятних дат. – 2022. – № 2. – С. 77-86 : портр.

Ім’я Юрія Васильовича Кондратюка, українського ученого-винахідника, розробника ракетної техніки і теорії космічних польотів, якому людство завдячує висадкою астронавтів на Місяць, вписане в історію світової космонавтики.

78. Железняк Галина Василівна. На початку космічної ери : [Ю. В. Кондратюк] // Космонавтика. Відкриття Всесвіту / Галина Железняк ; пер. з рос. Н. О. Матюх. – Х. : Фактор, 2013. – С. 25 : фото. кол. – (Сер. «Золотий перетин»).

79. Карацуба Степан. Американські «Аполлони» на місячних трасах Кондратюка / Степан Карацуба // Хроніка 2000. – 2000. – вип. 35-36. – С. 543-547.

Уривок (опублікований українською мовою вперше) з дослідження «Біографія і творча спадщина Ю. В. Кондратюка», яке зберігається в Інституті Рукопису ЦНБ УНАН ім. В. Вернадського.

80. Килимник Юрій. Відкривачі космосу: перші... : до 120-річчя від дня народження Юрія Кондратюка / Юрій Килимник // День. – 2017. – 21 червня. – С. 9.

Життєвий шлях Юрія Кондратюка – яскравий приклад, як можна крізь усі випробування долі проносити свою мрію і мету, боротись і не здаватися. Талант винахідника й талант мужності вищою мірою був йому притаманний, проявляючись і в оригінальних розробках, і в життєвих вчинках.

81. Кіфенко В. Космічній ері – 50! / В. Кіфенко // Трудова слава. – 2011. – 9 квітня. – С. 2.

Стаття присвячена 50-річчю з дня першого польоту людини в космос, розповідь йде про великі заслуги підкорювачів космосу: Юрія Гагаріна, Леоніда Каденюка, Олександра Шаргея, Сергія Корольова, Павла Поповича, Юрія Маленченка.

82. Кондратюк Юрий Васильевич (1897-1941) // Космонавтика : энциклопедия / гл. ред. Валентин Глушко ; редколлегия : В. П. Бармин, К. Д. Бушуев, В. С. Верещетин и др. – М. : Сов. энциклопедия, 1985. – С. 167 : ил.

83. Кондратюк Юрий Васильевич (1897-1942) // Космонавтика : маленькая энциклопедия / ред. В. П. Глушко. – 2-е изд., доп. – М. : Сов. энциклопедия, 1970. – С. 196.

84. Королев Ю. Пионер отечественной космонавтики : [Кондратюк Юрий Васильевич] / Ю. Королев // Физика в школе. – 2011. – № 4. – С. 41-45. – Библиогр. в конце ст.

В статье рассказывается о выдающемся конструкторе-изобретателе, об одном из пионеров мировой космонавтики, в честь которого был назван первый на обратной стороне Луны кратер.

85. Кочико В. Геній космонавтики – О. Г. Шаргей–Ю. В. Кондратюк / В. Кочико // Історія України. – 2004. – № 38. – С. 5-6.

86. Крамаров Григорий Моисеевич. [1929. Февраль. В Новосибирске вышла в свет книга Ю. В. Кондратюка «Завоевание межпланетных пространств»] // На заре космонавтики. К 40-летию основания первого в мире Общества межпланетных сообщений / Григорий Крамаров ; Общество изучения межпланетных сообщений. – М. : Знание, 1965. – С. 70-73 : портр.

87. Михайлов А. Юрій Кондратюк – конструктор міжпланетних трас / А. Михайлов // Маловисківські вісті. – 2010. – 10 квітня. – С. 2.

Уривок з нарису журналіста стосується тієї частини праці Ю. Кондратюка, де йдеться про політ на Місяць. Побіжно згадується маловисківський період життя конструктора.

88. Садовский Д. Имя с обратной стороны Луны / Д. Садовский // Наука и жизнь. – 2004. – № 9. – С. 77-84.

Гениальный инженер, автор научных трудов о космических полетах А. И. Шаргей вынужден был скрываться под чужим именем, и мог бы быть забытым, но благодаря знаменитой «трассе Кондратюка», с помощью которой американские астронавты покорили Луну, его имя стало всемирно известным.

89. Сиряченко Наталья. Сын Вселенной. Земные и лунные мгновения Шаргея-Кондратюка / Наталья Сиряченко // Киевские новости. – 1997. – 5 сентября. – С. 7 ; 12 сентября. – С. 8 ; 19 сентября. – С. 7 ; 12 сентября. – С. 8 ; 26 сентября. – С. 8 ; 10 октября. – С. 16 ; 17 октября. – С. 6.

Корреспондент «Киевских новостей» о судьбе автора гениальных технических идей освоения космоса и высадки на Луну Ю. Кондратюка (А. Шаргея).

90. Хорошевський Андрій Юрійович. Шаргей Олександр Гнатович (Кондратюк Юрій Васильович) : (1897-1942) : Учений, один із піонерів ракетної техніки і теорії космічних польотів // Проект «Україна». Галерея національних

героїв / Андрій Хорошевський. – Харків : Бібколектор, 2012. – С. 154-156 : портр., іл.

91. Шаргей Александр Игнатьевич (Кондратюк Юрий Васильевич) : (1897-1942) : Ученый, один из пионеров ракетной техники и теории космических полетов // Проект «Украина». Галерея национальных героев / сост. А. Ю. Хорошевский. – Харьков : Фолио, 2012. – С. 154-156 : портр., фото.

92. Шаров І. Ф. Кондратюк Юрій Васильович (1897-1942) – вчений-винахідник. Один з піонерів ракетної техніки й теорії космічних польотів // 100 видатних імен України / І. Ф. Шаров. – К. : Видавничий дім «Альтернативи», 1999. – С. 177-180 : фото.

93. Юрій Кондратюк : хто він? : маловідоме про відоме : [із книги А. Черви «Космічні хроніки»] // Науковий світ. – 2005. – № 4. – С. 14-16 : портр.

Про космічні ідеї вченого-винахідника і дослідження його життєвого шляху.

Вебресурси

94. Аронова Марина. Трасса полета на Луну имени врага народа [Електронний ресурс] / Марина Аронова // Сибирь. Реалии : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://www.sibreal.org/a/31070012.html. – Назва з екрана. – Дата публікації: 15.02.2021. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова рос.

Во всем мире гения-самоучку Юрия Кондратюка считают одним из тех, кто открыл человечеству дорогу в космос. Его имя увековечено в Международном зале космической славы американского музея истории космоса. «Трассой Кондратюка» названа траектория, по которой американцы впервые достигли поверхности спутника Земли. Но клеймо врага народа сняли с него лишь после того, как «Аполлон-11» достиг Луны.

95. Блавацький Сергій. «Полтавський шлях на місяць» [Електронний ресурс] / Сергій Блавацький // Телеканал «Центральний» : [сайт]. – Відеодані і граф. дані. – Режим доступу: https://central-ua.tv/news/38072/. – Назва з екрана. – Дата публікації: 21.06.2019. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Під такою назвою у Полтавському музеї авіації і космонавтики експонувалася виставка, присвячена дню народження одного з перших творців теорії космічних польотів на Місяць Юрія Кондратюка та 50-річчю висадки першої людини на Місяць. Також рівно 90 років тому побачила світ книга Кондратюка «Завоювання міжпланетних просторів».

96. Бондаренко Олена. Юрій Кондратюк – український геній космонавтики і ракетної техніки [Електронний ресурс] / Олена Бондаренко // Рідна країна : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://ridna.ua/2018/06/yurij-

kondratyuk-ukrajinskyj-henij-kosmonavtyky-i-raketnoji-tehniky/. – Назва з екрана. – Дата публікації: 21.06.2018. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

97. Вавілова Юлія. Видатний теоретик космонавтики – Юрій Кондратюк у Малій Висці [Електронний ресурс] / Юлія Вавілова // Вісник Кіровоградщини : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://vk.kr.ua/society/9084-vidatniy-teoretik-kosmonavtiki-yury-kondratyuk-u-maly-visc.html. – Назва з екрана. – Дата публікації: 09.04.2021. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

У 1921-1925 роках Юрій Васильович жив і працював у Малій Висці (нині Новоукраїнського району). Пам'ять про цей період увічнена у місті меморіальною дошкою на будівлі Маловисківського ліцею ім. Ю. В. Кондратюка, його іменем названа одна з вулиць.

98. Вишняков Олег. Юрій Кондратюк – українець, ім'я якого написано золотими літерами в музеї NASA [Електронний ресурс] / Олег Вишняков // Вгору : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://vgoru.org/post/yurij-kondratyuk-ukrayinec-imya-yakogo-napisano-zolotimi-literami-v-muzeyi-nasa. – Назва з екрана. – Дата публікації: 22.06.2021. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

99. Вівчарик Олександр. Перерваний політ, або Всупереч долі місію виконано [Електронний ресурс] / Олександр Вівчарик, Ліна Лебеденко // Голос України : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://www.golos.com.ua/article/275609. – Назва з екрана. – Дата публікації: 08.09.2016. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Є постаті в історії України, видатним відкриттям яких захоплено аплодував увесь світ, а на батьківщині вони довго залишалися невідомими. До таких належить Олександр-Юрій Шаргей-Кондратюк, геніальний український інженер, автор теорії міжпланетних польотів, розробник космічного посадково-злітного модуля, використаного 1969 року американськими астронавтами під час експедиції на поверхню Місяця.

100. Грабовський Сергій. Марсіанська експедиція полетить «трасою Кондратюка» [Електронний ресурс] / Сергій Грабовський, Максим Стріха // Радіо Свобода : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://www.radiosvoboda.org/a/965539.html. – Назва з екрана. – Дата публікації: 20.06.2007. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Юрій Кондратюк став визнаним класиком світової теоретичної космонавтики.

101. Данилець Олександр. Політ на Місяць спланували в Полтаві : Як непримітна книжечка полтавця Кондратюка допомогла американцям висадитися на супутник Землі [Електронний ресурс] / Олександр Данилець // Урядовий кур'єр : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу:

https://ukurier.gov.ua/uk/articles/polit-na-misyac-splanuvali-v-poltavi/. – Назва з екрана. – Дата публікації: 12.04.2016. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

102. [21-06-1897] : Народився Юрій Кондратюк, піонер космонавтики та ракетобудування, автор траси польоту на Місяць [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/node/4153. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022.

103. Завалишин О. П. Ю. В. Кондратюк (О. Г. Шаргей) – засновник космонавтики [Електронний ресурс] / О. П. Завалишин, А. В. Даценко // Журнал «Космічна наука і технологія». – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://knit.mao.kiev.ua/uk/node/979. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

У роботі описані факти біографії та основні конструкторські проєкти та концепції Юрія Васильовича Кондратюка (А. І. Шаргея), видатного українського теоретика космонавтики та космічних польотів.

104. Завоювати Сонячну систему! : до 120-річчя від дня народження Юрія Кондратюка [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://ukrpatent.org/i_upload/file/07062017-Kondratiuk-stattia.pdf. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

105. Звенигора Ярослав. Юрій Кондратюк: українець, якому людство завдячує висадкою астронавтів на Місяць… [Електронний ресурс] / Ярослав Звенигора // Всеукраїнська незалежна суспільно-громадська газета «Козацький край» : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://cossackland.org.ua/2016/04/12/yurij-kondratyuk-ukrajinets-yakomu-lyudstvo-zavdyachuje-vysadkoyu-na-misyats/. – Назва з екрана. – Дата публікації: 12.04.2016. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

106. Зоряний шлях Юрія Кондратюка [Електронний ресурс] // Тернопільська обласна бібліотека для молоді : [сайт]. – Текст. дані. – Режим доступу: https://tobm.org.ua/zoryanyj-shlyah-yuriya-kondratyuka/. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Вчений розрахував оптимальну траєкторію польоту космічного корабля до Місяця. Ці розрахунки НАСА використало в програмі підкорення Місяця «Аполлон», а запропонована вченим траєкторія була згодом названа Трасою Кондратюка.

107. Зятьєв Сергій. Українець, що проклав шлях до Місяця : 12 квітня – Всесвітній день авіації і космонавтики [Електронний ресурс] / Сергій Зятьєв // День : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://day.kyiv.ua/uk/article/istoriya-i-ya/ukrayinec-shcho-proklav-shlyah-do-

misyacya. – Назва з екрана. – Дата публікації: 09.04.2020. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Юрій Кондратюк – один зі славетних синів України, які вписали свої імена золотими літерами в історію підкорення космосу.

108. Інформ-досьє «Люди, що заглянули в майбутнє. Юрій Кондратюк – підкорювач міжпланетного простору» [Електронний ресурс] // Вінницька міська бібліотека № 8 : [блог]. – Відеодані, текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://library8vmcbs.blogspot.com/2022/06/blog-post_21.html. – Назва з екрана. – Дата публікації: 22.06.2017. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Підбірка цікавих фактів з життя славетного українця.

109. Кондратюк Юрій Васильович – піонер космонавтики [Електронний ресурс] // Кременчуцька міська публічна бібліотека : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://cbsbook.com.ua/vidznachaemo/1537-kondratyuk-yury-vasilovich-poner-kosmonavtiki.html. – Назва з екрана. – Дата публікації: 12.06.2017. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

110. Кондратюк Юрій. Засновник польоту на Місяць [Електронний ресурс] // КолоКрай : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://kolokray.com/uk/f/kondratyuk-yuriy.html. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022.

Юрій Кондратюк розрахував траєкторію польоту на Місяць.

111. Коржик Денис. День космонавтики. Американці полетіли на місяць завдяки українцеві [Електронний ресурс] / Денис Коржик // Артефакт : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://artefact.org.ua/history/den-kosmonavtyky-amerykantsi-poletily-na-misyats-zavdyaky-ukrayintsevi.html. – Назва з екрана. – Дата публікації: 12.04.2019. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Українець Юрій Кондратюк відкрив шлях на Місяць. Простими словами схема звучала як «До місяця і назад». Цей винахід Кондратюка – равликову траєкторію польоту космічного корабля використали 20 липня 1969 року Ніл Армстронг і Базз Олдрін в ході місії «Аполлон-11». Тоді людина вперше ступила на Місяць.

112. Куропова Елена. В погоне за Луною. Кондратюк Юрий Васильевич [Електронний ресурс] / Елена Куропова // ЦБС Карасукского района: [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://project210740.tilda.ws/page800118.html. – Назва з екрана. – Дата публікації: 2017. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова рос.

113. Мараєв Владлен. Юрій Кондратюк – геніальний винахідник і теоретик космосу [Електронний ресурс] / Владлен Мараєв // Український інтерес : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://uain.press/blogs/yurij-kondratyuk-

genialnyj-vynahidnyk-i-teoretyk-kosmosu-204222. – Назва з екрана. – Дата публікації: 21.06.2022. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

21 червня 1897 року народився Юрій Кондратюк – український вчений-винахідник, теоретик космічних досліджень, один із основоположників космонавтики, який тривалий час залишався забутим на Батьківщині, зате високо поцінованим далеко за її межами.

114. Мельник Олександр. 10 фактів про Юрія Кондратюка – українця, чиї відкриття лягли в основу програми NASA [Електронний ресурс] / Олександр Мельник // Blog Imena.UA : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://www.imena.ua/blog/shargey-knodratyuk/. – Назва з екрана. – Дата публікації: 26.03.2015. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

10 фактів про науковця, чия теоретична та експериментальна діяльність допомогли людству ступити на Місяць і який довгий час був забутий на Батьківщині.

115. Мікульонок І. Кондратюк Юрій Васильович – піонер космонавтики : до 115-річчя з дня народження [Електронний ресурс] / І. Мікульонок // Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://kpi.ua/kondratiuk. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

116. Олександр Гнатович Шаргей – Юрій Васильович Кондратюк (1897–1942) : український космічний геній [Електронний ресурс] // Комунальний заклад «Обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка» Черкаської обласної ради: [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://library.ck.ua/index.php/2008-12-08-13-40-34/1875. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

117. Пєтушкова Марина. Юрій Кондратюк : Людина, що проклала шлях до Місяця [Електронний ресурс] / Марина Пєтушкова // Інформатор : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://life.informator.press/yuriy-kondratiuk-liudyna-shcho-proklala-shliakh-misiatsia/. – Назва з екрана. – Дата публікації: 01.10.2020. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Про життя геніального вченого Олександра Шаргея, відомого як Юрій Кондратюк.

118. Пристай Денис. До Місяця й назад. Як українець допоміг здійснити посадку на супутник Землі [Електронний ресурс] / Денис Пристай // Суспільне мовлення України : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://suspilne.media/48967-do-misaca-j-nazad-ak-ukrainec-dopomig-zdijsniti-posadku-na-suputnik-zemli/. – Назва з екрана. – Дата публікації: 20.07.2020. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

119. Радик Олег. Юрій Кондратюк : Українська дорога на Місяць [Електронний ресурс] / Олег Радик // Форпост. Громадський портал Львова : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://forpost.lviv.ua/history/2627-yurii-kondratiuk-ukrainska-doroha-na-misiats. – Назва з екрана. – Дата публікації: 09.04.2017. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

120. 120 років від дня народження Юрія Васильовича Кондратюка [Електронний ресурс] // StreetAstronomyUA : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://www.streetastronomy.com.ua/articles/120-rokiv-dnya-narodzhennya-yuriya-kondratyuka.html. – Назва з екрана. – Дата публікації: 2017. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

121. Український внесок в космонавтику: Юрій Кондратюк : (до 60-річчя першого польоту людини в космос) [Електронний ресурс] // Незалежний сайт діаспори Кобза. Українці Росії : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://kobza.com.ua/istorija/6376-ukrainskyi-vnesok-v-kosmonavtyku-yurii-kondratiuk.html. – Назва з екрана. – Дата публікації: 17.02.2021. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Публікація містить матеріал Марини Аронової «Трасса полета на Луну имени врага народа», доповнений важливою інформацією і світлинами.

122. Шлях на місяць проклав українець Юрій Кондратюк з Полтави [Електронний ресурс] // Шляхта не працює : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://shlyahta.com.ua/shliakh-na-misiats-proklav-ukrainets-iurii-kondratiuk-z-poltavy/. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Юрій Кондратюк (насправді Олександр Шаргей) – класик світової космонавтики, розробник теорії космічних польотів і ракетної техніки. І водночас – свідомий українець, що увійшов у світову історію під чужим іменем.

123. Юрій Кондратюк – автор теорії космічних польотів : Пишемо історію [Електронний ресурс] // YouTube. – Відеодані. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=rMhWBPStcDE.– Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Юрій Кондратюк був автором безлічі продуктивних ідей, гіпотез і відкриттів, що багато в чому випередили свій час.

124. Юрій Кондратюк – українець, ім’я якого написано золотими літерами в музеї NASA [Електронний ресурс] // Герої України : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://heroes.profi-forex.org/ua/kondratjuk-jurij-vasilovich. – Назва з екрана. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Юрій Кондратюк – український вчений зі світовим ім’ям, новатор, першопроходець, піонер космонавтики.

125. Юрій Кондратюк – українець, розрахунки якого допомогли американцям висадитися на місяць [Електронний ресурс] // 5 канал : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://www.5.ua/nauka/yurii-kondratiuk-ukrainets-rozrakhunky-iakoho-dopomohly-amerykantsiam-vysadytysia-na-misiats-172085.html. – Назва з екрана. – Дата публікації: 21.06.2018. – Дата звернення: 05.07.2022. – Мова укр.

Іменний покажчик

Абліцов В. 5
Андрушко Т. 46
Антонов О. К. 11
Армстронг Н. 111
Аронова М. (рос.) 94, 121
Астапенко Н. 16
Бабчук Е. 59
Бажан М. 11
Барашкова О. 16
Бармин В. (рос.) 82
Бердо Г. 2
Білан М. 69, 70
Блавацький С. 95
Божко О. 5
Бондаренко О. 96
Бонфельд С. 71-73
Боряк Г. 12
Брамський К. 74
Бузько В. 3
Бушуев К. 82
Вавілова Ю. 4, 97
Вакулич В. 58
Васильчук С. 66
Величко С. 3
Верещетин В. 82
Ветров Г. (рос.) 21
Вишняков О. 98
Вівчарик О. 99
Вовк І. 69, 70, 72, 73
Войцехівська І. 5
Волков Н. (рос.) 75
Вощевська Н. 12
Гавриленко І. 28
Гагарін Ю. 46, 81
Гандзій О. 29
Герей В. 61
Глушко В. 69, 70, 72, 73, 82, 83
Грабовський С. 47, 62, 100
Гринь Г. 48
Даниленко О. 10
Данилець О. 76, 101
Дарибогова А. 16
Даценко А. 103
Джувага В. 63
Дзюба І. 13, 35
Ємченко О. 5
Єфімов Т. 71
Железняк Г. 78
Железняк М. 35
Жолдак Б. 1
Жуковський А. 35
Завалишин О. 103
Задорожний І.-В. 42
Захарченко М. 73
Звенигора Я. 105
Зятьєв С. 107
Иванов И. (рос.) 68
Иващенко А. (рос.) 49
Іваницька Л. 10
Іванюк О. 20
Іщенко З. 50, 65
Каденюк Л. 81
Калієвський Л. 7
Кальной Д. 89
Карацуба С. 79
Килимник Ю. 80
Кібальчич М. 74
Кіфенко В. 81
Коржик Д. 111
Королев Ю. (рос.) 84
Корольов С. 69, 70, 72, 74, 81
Коцур А. 10
Кочерга Н. 13, 35
Крамаров Г. (рос.) 86
Краснощок Ю. 14
Крупчан С. 20
Крупчан Т. 20
Кузнецов П. 69-72
Кузнецова Д. 69-72
Куропова Е. (рос.) 112
Лангемак Г. 72, 73
Лебеденко Л. 99
Леонов О. 69, 70, 72
Литвин О. 12
Литвиненко Т. 73
Лукаш М. 1

Мазуренко О. 73
Макаркина Е. (рос.) 36
Маленченко Ю. 81
Малишевский И. (рос.) 15
Мараєв В. 113
Матюх Н. 78
Мацієвич Л. 69, 70, 72, 73
Мельник О. 114
Михайлов А. 87
Мікульонок І. 115
Олдрін Б. 111
Осипчук И. (рос.) 51
Паламар С. 66
Пєтушкова М. 117
Піддубний І. 1
Підкова І. 9
Подволоцький А. 17
Покришкін О. 73
Попов Л. 69, 70, 72, 73
Попова Т. 18, 19, 52, 53
Попович П. 81
Приліпко Т. 12
Пристай Д. 118
Радик О. 119
Рюмін В. 69, 70, 72
Садовский Д. (рос.) 88
Сиряченко Н. (рос.) 21, 89
Скопненко О. 20
Смолій В. 24, 43
Соленик К. 1
Сорока М. 54, 55
Стегній Д. 12
Стріха М. 100
Судець В. 73
Терес Н. 10
Тимченко Й. 1
Тільнов В. 56
Тільнова І. 57
Труд А. 73
Уманский С. (рос.) 22
Уточкін С. 71
Ушаков Д. (рос.) 23
Федоров О. 69, 70, 72
Хорошевський А. 90
Ціолковський К. 74
Черва А. 93
Черкаська Г. 41
Чехутов І. 71
Чириця І. 42
Шаров І. 58, 92
Шендеровський В. 24, 43, 59
Шум В. 25
Шумилов П. 69, 70, 72
Шуст Р. 9

Додатки

Додаток 1

Передмова Ю. Кондратюка до першого видання книги «Завоювання міжпланетних просторів»

Настоящая работа в своих основных частях была написана в 1916 г., позже трижды подвергалась дополнениям и коренной переработке. Автор надеется, что ему удалось представить задачу завоевания солнечной системы не в виде теоретических основ, развитие которых и практическое применение подлежит науке и технике будущего, а в виде проекта, хотя и не детализированного, но уже с конкретными цифрами, осуществление которого вполне возможно и в настоящее время для нашей современной техники после серии экспериментов, не представляющих каких-либо особых затруднений. Осуществление это, притом, от предварительных экспериментов начиная и кончая полетами на Луну, потребовало бы, насколько об этом можно судить заранее, меньшего количества материальных средств, нежели сооружение нескольких крупных военных судов.

О существовании на ту же тему труда инж. Циолковского автор узнал лишь впоследствии и только недавно имел возможность ознакомиться с частью статьи: «Исследование мировых пространств реактивным прибором», помещенной в журнале «Вестник воздухоплавания» за 1911 г., причем убедился в приоритете инж. Циолковского в разрешении многих основных вопросов. Из приводимой статьи, однако, не были выброшены параграфы, заведомо уже не представляющие новизны, с одной стороны, чтобы не нарушать цельности изложения и не отсылать интересующихся к очень редким теперь и трудно разыскиваемым номерам «Вестник воздухоплавания»; с другой же стороны, потому, что иногда те же самые теоретические положения и формулы, лишь несколько иначе освещенные, дают иное освещение и всему вопросу. При всем том автор работы так и не получил возможности ознакомиться не только с иностранной литературой по данному вопросу, но даже и со второй частью статьи инж. Циолковского, помещенной в журнале за 1912 г.

Многие из приводимых в этой работе формул и почти все цифры даны с упрощениями и округлениями, часто даже довольно грубыми; причина этого та, что необходимый для детальной разработки вопроса опытный материал еще отсутствует в настоящее время, вследствие чего для нас нет смысла копаться в сотых долях, раз пока мы не можем быть уверены и в точности десятых. Целью некоторых выкладок настоящей работы было лишь дать представление о порядке физических величин, с которыми нам придется иметь дело, и об общем характере их изменения, так как вычисление их точных значений до соответствующих экспериментальных исследований невозможно. По аналогичной причине в работе отсутствуют и конструктивные рисунки, и чертежи: общие принципы конструкций легко могут быть выражены и словесно, частности же нами пока разрабатываемы быть не могут; всякий

чертеж поэтому, как заключающий в себе по необходимости некоторые частные формы, вместо пособия явился бы скорее помехой к научному пониманию.

Ввиду относительной новизны предмета автору пришлось ввести довольно много собственных терминов, замененных почти везде для краткости буквенными обозначениями, применение которых таково: те же самые буквы, которые в формулах и выкладках обозначают численные значения физических величин, в тексте заменяют собой соответствующие общеупотребительные физические или специальные термины данной работы. Для облегчения чтения дается отдельный перечень всех буквенных обозначений, употребляемых повторно в нескольких местах статьи. Во всех случаях, когда не дано особых указаний, буквы обозначают физические величины, выраженные в абсолютных (*см.г.сек)* единицах.

З другої передмови автора до першого видання книги «Завоювання міжпланетних просторів»

Коснусь основного общего вопроса этой работы, совершенно не освещенного в первоначальном изложении, – вопроса об ожидаемых результатах для человечества от выхода его в межпланетные пространства.

Пионер исследований данного предмета, проф. Циолковский, видит значение его в том, что человечество сможет заселить своими колониями огромные пространства солнечной системы, а когда солнце остынет, отправится на ракетах для поселения в еще не остывших мирах.

Подобные возможности, конечно, отнюдь не исключены, но это все предположения отдаленного будущего, частью чересчур уже отдаленного. Несомненно, что еще долгое время вложение средств в улучшение жизненных условий на нашей планете будет более рентабельным, нежели основание колоний вне ее; не нужно забывать, что по сравнению с общей поверхностью нашей планеты лишь незначительная ее часть как следует заселена и эксплуатируется. Посмотрим на проблему выхода человека в межпланетные пространства с более «сегодняшней» точки зрения: что мы можем конкретно ожидать в ближайшие – максимум – десятилетия, считая от первого полета с Земли.

Если не вдаваться в более или менее необоснованные фантазии, то наши ожидания будут заключаться в следующем:

1. Несомненно огромное обогащение наших научных знаний с соответствующим отражением этого и в технике.
2. Возможное, более или менее вероятное, хотя и не достоверное, обогащение нашей техники ценными веществами, которые могут быть найдены на других телах солнечной системы и которые отсутствуют и слишком редки на земной поверхности.
3. Возможные иные дары солнечной системы, которых мы сейчас частью не можем и предвидеть и которые могут быть и не быть, как, например, результаты общения с предполагаемым органическим миром Марса.
4. Несомненная возможность для человечества овладеть ресурсами, с

помощью которых можно самым коренным образом улучшать условия существования на земной поверхности: проводить мелиорацию ее в грандиозных размерах, осуществляя в недалеком будущем предприятия и такого порядка, как, например, изменение климата целых континентов.

Я говорю, конечно, не о чем ином, как об утилизации неисчерпаемых запасов энергии солнечного света, которая так затруднительна в условиях земной поверхности, делающих ее менее рентабельной, чем эксплуатация топлива, воды и ветра, и которая, наоборот, будет неизмеримо рентабельнее в пространствах, где отсутствуют атмосфера и кажущаяся тяжесть. Именно в возможности в ближайшем же будущем начать по-настоящему хозяйничать на нашей планете и следует видеть основное огромное значение для нас в завоевании пространств Солнечной системы.

В 1921 г. я пришел к весьма неожиданному решению вопроса об оборудовании постоянной линии сообщения с Землей в пространства и обратно, для осуществления которой применение такой ракеты, как рассматривается в этой книге, необходимо только один раз. В 1926 г. я пришел к аналогичному разрешению вопроса о развитии ракетой начальной 1500-2000 м/сек ее скорости улета без расходования заряда и в то же время без применения грандиозного артиллерийского орудия-тоннеля, или сверхмощных двигателей или вообще каких-либо гигантских сооружений. Указанные главы не вошли в настоящую книгу; они слишком близки уже к рабочему проекту овладения мировыми пространствами – слишком близки для того, чтобы их можно публиковать, не зная заранее, кто и как этими данными воспользуется.

В заключение должен выразить глубокую признательность проф. В. П. Ветчинкину – редактору настоящей работы и первому ее ценителю.

Октябрь 1928 г. *Ю. Кондратюк*

Юр. КОНДРАТЮК

ЗАВОЕВАНИЕ МЕЖПЛАНЕТНЫХ ПРОСТРАНСТВ

под редакцией проф. В. П. ВЕТЧИНКИНА

ИЗДАНИЕ АВТОРА
НОВОСИБИРСК, ул. Дуванова, 7
1929

Додаток 2

Особистість Юрія Кондратюка у спогадах і відгуках

«Коли я на світанку в березні 1969 року із завмиранням серця стежив на мисі Кеннеді за стартом ракети, що несла корабель «Аполло» в напрямку Місяця, я думав тоді про українця Юрія Кондратюка, який 50 років тому розробив ту саму трасу, по якій належало летіти нашим астронавтам…».

«Він заслуговує на вдячну пам'ять сучасників і нащадків».

Джон Губолт, один із керівників
космічної програми США «Аполло»

«Високий, худий, волосся на голові і в бороді наполовину сиве; живий, пронизливий погляд чорних очей, – здається, жоден артист краще не загримувався б під Дон Кіхота. Але, як не дивно, враження незвичайності не збереглося в моїй пам'яті: так природно поєднувався зовнішній вигляд із змістом цієї незвичайної людини. Він зовсім не здавався диваком чи людиною «не від цього світу». Ні, відчувалося, що ця людина цілком свідомо, ні на йоту не втрачаючи почуття реальності, цілком віддалася творчій праці. При цьому він залишався веселою, життєрадісною людиною з чудовим почуттям гумору. Важко знайти разючий приклад того, яке щастя може завдати людині процес творчості».

«Усі важливі питання ми обговорювали спільно, збираючись вечорами навколо Юрія Васильовича, часто засиджуючись до пізньої ночі... Ми обговорювали різні проблеми... Але проблем космічних польотів ми у своїх бесідах не торкалися. Мені тепер здається, що нам було ніяково перед Юрієм Васильовичем за те, що ми не могли собі уявити реального здійснення його ідей. Може здатися дивним, що нам, найближчим співробітникам Юрія Васильовича, які ні на хвилину не сумнівалися у здійсненні такої унікальної споруди, як Кримська вітроелектростанція, виявилося не під силу засвоїти його ідеї в галузі космонавтики. Мабуть, тут діяв психологічний бар'єр, подолати який тоді могли тільки окремі, особливо талановиті люди».

Лазар Абрамович Ліфшиц, інженер

«Це була напрочуд змістовна, жива та товариська людина. Він завжди енергійно та гаряче обстоював свої переконання. Ніколи не йшов на компроміси. Не соромився сперечатися з великими фахівцями. Головним для нього була істина, яку він доводив аргументовано, докладно, залучаючи математичні розрахунки. У його житті була лише одна пристрасть – праця, науковий пошук».

Дмитро Якович Алексопольський

«Коли знайомишся з роботами Кондратюка, – не лише з його книгами з космонавтики, а й з його роботами з елеваторів, вітрових електростанцій, загалом, у широкому розумінні слова береш діяльність Кондратюка... Вражає надзвичайна оригінальність мислення... Ось – будівництво комори якоїсь неймовірної – нестандартне рішення. Будівництво вежі – нестандартне рішення. Спуск на Землю – нестандартне... Політ до Місяця – нестандартне рішення. Завжди рішення нестандартні та дуже продумані в інженерному плані. Я думаю, що якщо би він був живий і міг працювати в галузі ракетної техніки після війни, він був би таким, як Корольов».

Борис Вікторович Раушенбах, академік

«Даєшся диву, як в одній людині могли так поєднуватися палка уява, зухвала фантазія, широта поглядів та холодний «земний» розрахунок. Часом складається враження... Тут є над чим замислитись. Замислитись і, скажімо, запитати себе – чи не надто ми збіднюємо можливості особистості, коли стверджуємо, що успіху можна досягти, вивчаючи та розробляючи лише одну галузь знань? Чи правильна думка, що фундаментальні розробки під силу тільки великим колективам вузьких фахівців? А якщо одинак – інженер і хімік, математик й астроном, фізик і філософ? Та ще й блискучий організатор, чарівна натура... Чи не краще за інших він бачить те, що лежить на стиках наук?»

Валентин Петрович Глушко, академік

«Чорна борідка, вуса, погляд, що говорить про якусь відчуженість від того, що відбувається, про постійну роботу думки – все це створювало враження людини замкнутої, розсіяної, дивакуватої. Однак люди, що його впізнали ближче, переймалися глибокою повагою до нього, перше враження виявлялося помилковим, хоча і в ньому була частка істини. Справді, Кондратюк міг раптом, ні з того ні з сього задуматися про щось, забувши про оточуючих; якщо в руці його опинявся олівець, крейда, шматок вугілля, він одразу брався креслити, щось рахувати. Умів він працювати і фізично, і як умів! Він не цурався жодної чорнової роботи; руки його були в саднах та мозолях – це були золоті руки майстрового».

Олександр Григорович Раппопорт,
кінодраматург, журналіст, режисер

«Стрижений під машинку, був він не балакучий, не дуже веселий, але цілеспрямований, кожну вільну годину витрачав на те, щоб думати, щось винаходити, чимось захоплюватися... Характерною рисою Юрія Васильовича Кондратюка була доброзичливість до людей. З його особистим життям я не знайомий, але зовні він справляв враження людини невлаштованої в житті, що приділяла малу увагу своєму побуту та особистому життю... На жаль, інтереси Ю.В.К. дещо випереджали час та технічні можливості...»

Микола Петрович Тургенєв, співробітник КБ ОДПУ

«...Піонер космічної діяльності Ю. В. Кондратюк –скарб світової науки, національне надбання українського народу».

Віктор Бар'яхтар, доктор фізико-математичних наук

«Масштаб цієї особисті ще досліджувати й досліджувати. Окрім траєкторії до Місяця, Юрій Кондратюк зробив багато інших відкриттів. Він неймовірно випередив свій час…»

Олена Михайловська, заступниця директорки
Хмельницького обласного художнього
музею з наукової роботи

«Один із основоположників космічного природознавства Олександр Чижевський, познайомившись із роботою Кондратюка, вважав його ідеї вторинними, запозиченими у Ціолковського. Щоб переконатися, що це не так, достатньо прочитати обидві роботи. Коли починаєш аналізувати, розумієш: вони йдуть в одному напрямку, але різними шляхами навіть на рівні образів. Якщо Ціолковський представляє ракету як потяг з вагонами, то Кондратюк використовує образ парасольки. Він ділить цю складену парасольку і пояснює, що кожна частина – це ступінь ракети, яка відходить. Вони мислять паралельно».

«Він запропонував ідею скафандра, коли не існувало цього слова. А він пише, що це має бути костюм, подібний до водолазного. І розуміє, що виникнуть навантаження, смертельні для людини. Більше того: Кондратюк пояснює, як повинен розташовуватись космонавт у ракеті, щоб перевантаження розподілялися рівномірно по всьому тілу, запобігаючи зміщенню внутрішніх органів під дією прискорення. Пише, що він обов'язково має зайняти горизонтальний стан, як у сучасному кріслі-ложементі. Цікаво, що майже в ті ж роки основоположник німецької реактивної техніки Герман Оберт прийшов до тієї ж ідеї горизонтального розташування космонавта під час зльоту».

Олена Щукіна, директор Музею Новосибірська

«Ще дитиною Шаргей дуже багато читав, особливо захоплювався фантастичними романами. А у підлітковому віці йому трапився роман Бернхарда Келлермана «Тунель», де розповідалося про будівництво залізничного тунелю під Атлантичним океаном. Там було висловлено ідею використання енергії ядра землі для цілей людини. Вивчивши питання, Шаргей зрозумів, що це неможливо, і переключив свою увагу на іншу, не менш глобальну мету – підкорення космосу. Вже до 16 років він дійшов висновку, що можна подолати земне тяжіння та вийти у навколоземний простір».

Любов Писарєва,
співробітник новосибірського Музею
ім. Ю.В. Кондратюка

Додаток 3

Вшанування

- З 1970 року ім'я Юрія Кондратюка носить вулиця в Мінському масиві у Києві.

- Федераціями космонавтики України та Росії була випущена загальна для обох держав пам'ятна медаль «Ю. В. Кондратюк».

- Федерація космонавтики України заснувала медаль і диплом імені Ю. В. Кондратюка. Цієї нагороди удостоєні як українські вчені, конструктори, інженери, ветерани ракетно-космічної галузі, так і громадяни Росії, США, Китаю, що працюють з Україною за спільними програмами освоєння космічного простору.

- У «Положенні про нагороди Аерокосмічного товариства України» є медаль ім. Ю. В. Кондратюка.

- Ім'ям Ю. Кондратюка названий відкритий 2001 року музей авіації та космонавтики у Полтаві.

- У Полтаві йому встановлений пам'ятник біля Полтавського музею авіації та космонавтики ім. Ю. В. Кондратюка.

- Ю. В. Кондратюку присвячено ювілейну монету «Юрій Кондратюк», яку викарбував НБУ на його честь 1997 року, а також дві поштові марки (1997 та 2002 років).

- Іменем вченого названо один з вищих навчальних закладів в Україні – Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (ПолтНТУ).

- Його іменем названо астероїд 3084 Кондратюк.

- Його іменем названо кратер на зворотньому боці Місяця.

- 21 червня 2012 року Google відзначив 115 років з дня народження Юрія Кондратюка встановленням принагідного дудла на головній сторінці.

- 2014 року занесений до Міжнародної космічної Зали Слави Музею історії космосу у Нью-Мексико.

- У 2015 р. Мала академія наук України ініціювала проєкт медалі Юрія Кондратюка.

- З 2016 року ім’я Юрія Кондратюка носить вулиця житлового масиву «Червоний Камінь» у місті Дніпрі.

- 21 червня 2017 року на державному рівні в Україні відзначалась пам'ятна дата – 120 років з дня народження Юрія Кондратюка (справжнє ім’я та прізвище – Олександр Шаргей) (1897-1942), вченого-винахідника, розробника ракетної техніки і теорії космічних польотів.

- Іменем Юрія Кондратюка названо одну з вулиць у Малій Висці.

- У 2021 році Маловисківську гімназію (тепер ліцей) було перейменовано на честь видатного вченого – Юрія Кондратюка. На будівлі встановлено меморіальну дошку.

- В експозиції музею історії Маловисківщини імені Олександра Сергійовича Ковтуна зібрані унікальні матеріали, присвячені життю та перебуванню Юрія Кондратюка у Малій Висці, спогади людей, які разом з Юрієм Васильовичем працювали на Маловисківському цукровому заводі, дзеркало, подароване сім’єю Лашинських, яким користувався у побуті видатний вчений.

Фотогалерея

Будинок, де народився Ю. Кондратюк (м. Полтава)

Меморіальна дошка на будинку, де народився Ю. Кондратюк у Полтаві

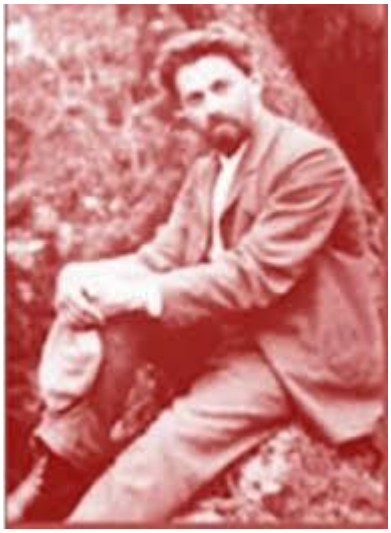

Батько Ю. Кондратюка – Гнат Бенедиктович Шаргей (1873-1910)

Мати Ю. Кондратюка – Людмила Львівна Шліппенбах (1875-1903?)

Мачуха Ю. Кондратюка – Олена Петрівна Кареєва (1910)

Бабуся Ю. Кондратюка – Катерина Кирилівна і її другий чоловік – Яким Микитович Даценко (1908)

Сашко Шаргей (в центрі) з бабусею Катериною Кирилівною і дідом Якимом Микитовичем Даценками (1910)

Сашко Шаргей (зліва) разом з двоюрідним братом О. В. Даценком на човні на р. Ворсклі (1912)

Олександр Шаргей в юнацькі роки

Друга чоловіча гімназія в Полтаві, яку Олександр Шаргей закінчив зі срібною медаллю (1910-1916)

О. Шаргей в роки Першої світової війни

Порівняльне фото Олександра Шаргея і справжнього Юрія Кондратюка (праворуч), який помер від туберкульозу (1900 – 1.03.1921). 15 серпня 1921 року Олександр Гнатович Шаргей за документами став Юрієм Васильовичем Кондратюком

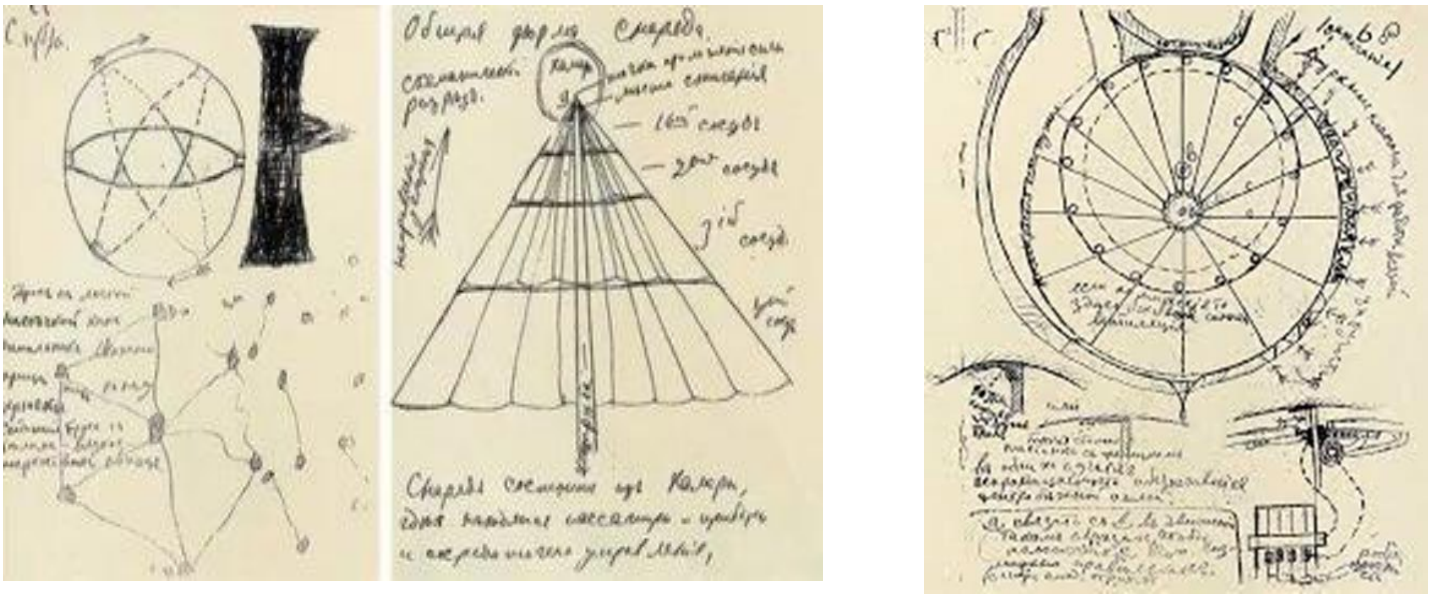

Креслення і розрахунки з робочого зошита Ю. Кондратюка

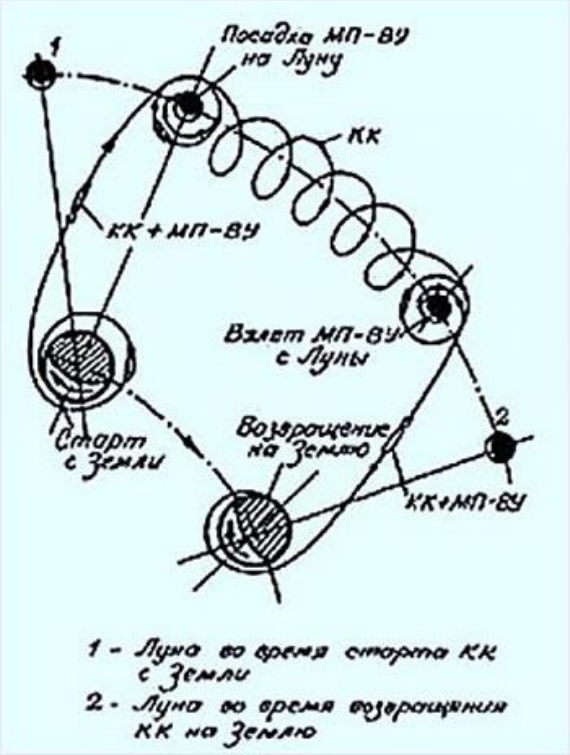

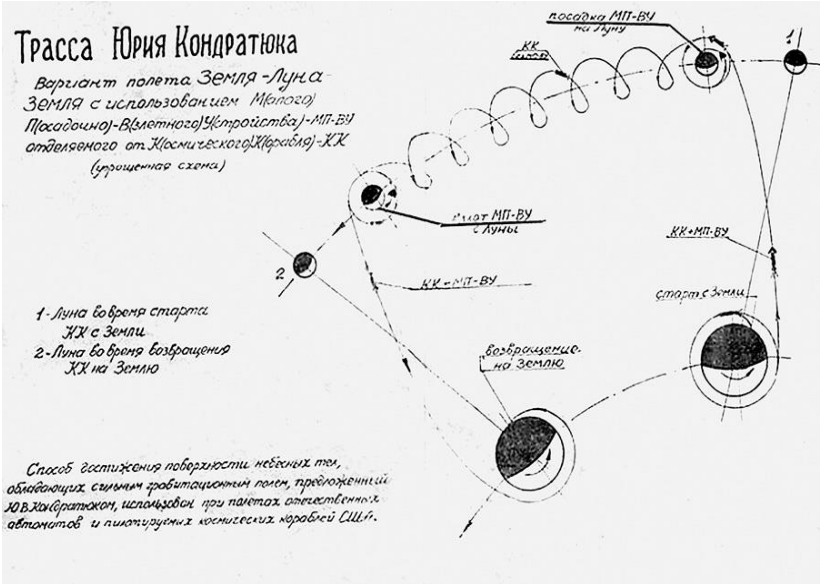

«Траса Кондратюка» – схема траєкторії польоту на Місяць, за якою у 1969 р. американські астронавти здійснили політ на супутник Землі

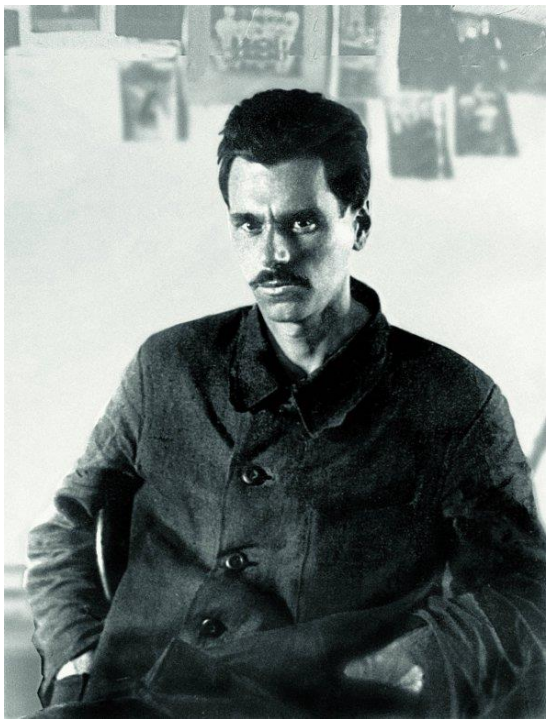

Перше видання книги Ю. Кондратюка «Завоювання міжпланетних просторів» (1929)

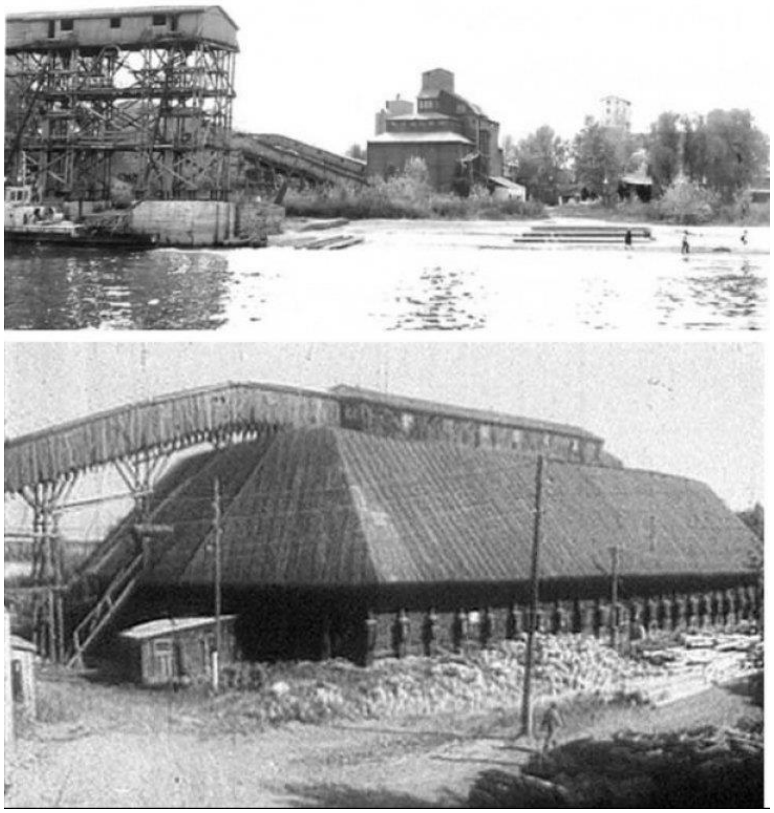

«Мастодонт» – збудований за проєктом Ю. Кондратюка без єдиного цвяха елеваторний комплекс для зберігання зерна (10 000 тонн) у м. Камінь-на-Обі Алтайського краю, Західний Сибір (1930)

Ю. Кондратюк за розробкою проєкту надзвичайно потужної вітроелектростанції, що мала б бути побудована у Криму

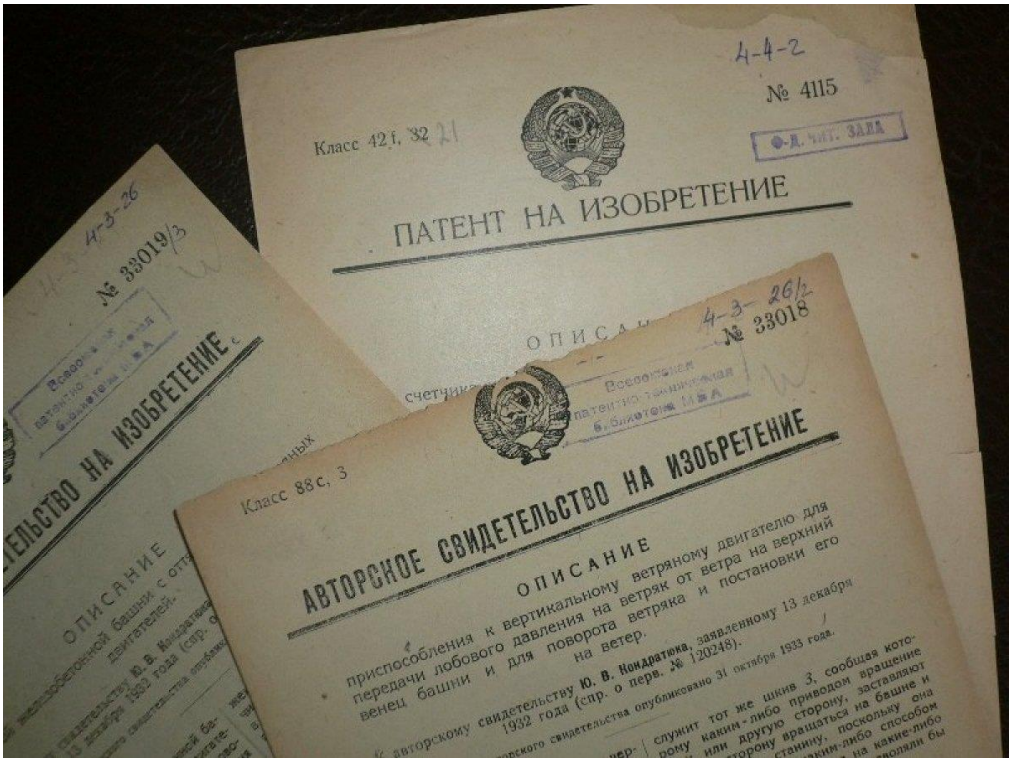

Патенти та авторські свідоцтва на винаходи Ю. Кондратюка

Юрій Кондратюк (другий ряд – в центрі) серед колег проєктно-експериментального інституту вітроелектростанцій (Москва, 1938)

Ескіз за проєктом Кондратюка Кримської вітроелектростанції

Будівництво фундаменту Кримської ВЕС на горі Ай-Петрі (1938)

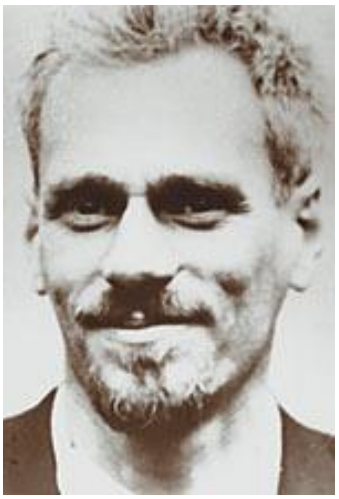

На початку Другої світової війни у віці 44 років Юрій Кондратюк вступив добровольцем до народного ополчення. Вважається, що загинув вчений на війні. Точна дата смерті і місце поховання його невідомі.

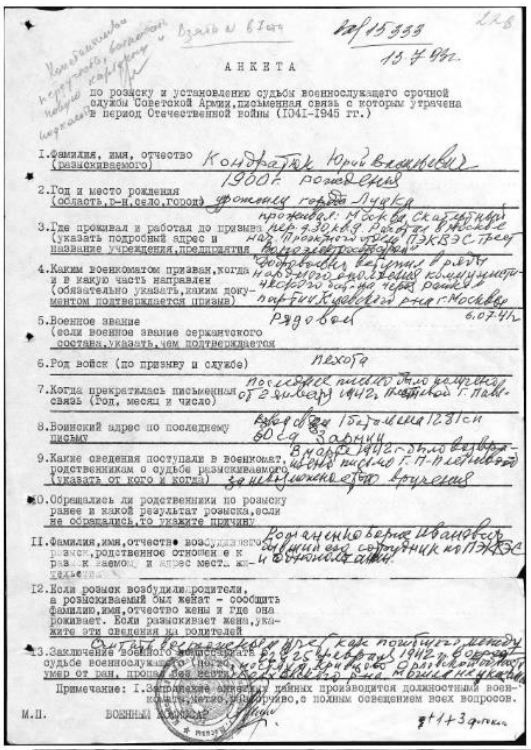

АНКЕТА

по розыску и установлению судьбы военнослужащего срочной службы Советской Армии, письменная связь с которым утрачена в период Отечественной войны (1941-1945 гг.)

1. Фамилия, имя, отчество (разыскиваемого): Кондратюк Юрий Васильевич
2. Год и место рождения (область, р-н, село, город): 1900 г. рождения, уроженец города Луцка
3. Где проживал и работал до призыва (указать подробный адрес и название учреждения, предприятия): проживал: Москва, ул. Ленинская, пер. 430 кв. 9. Работал в Москве на 1 Проектном отделе ПЭКВЭС. Треф
4. Каким военкоматом призван, когда и в какую часть направлен (обязательно указать, каким документом подтверждается призыв): Кировским РВК г. Москвы
5. Военное звание (если военное звание сержантского состава, указать, чем подтверждается): рядовой, 6.07.41г.
6. Род войск (по призыву и службе): пехота
7. Когда прекратилась письменная связь (год, месяц и число): последнее письмо было получено от 2 января 1942 г. Плетневой Г. П.
8. Воинский адрес по последнему письму: в/ч 1281 с/п 60 с/д Запрудн.
9. Какие сведения поступали в военкомат, родственникам о судьбе разыскиваемого (указать от кого и когда): в марте 1942 г. было получено письмо Г. П. Плетневой, в нем сообщение о его ранении
10. Обращались ли родственники по розыску ранее и какой результат розыска, если не обращались, то укажите причину:
11. Фамилия, имя, отчество возможного родственника, родственное отношение к разыскиваемому и адрес местожительства: Романенко Берта Ивановна, бывшая его сотрудник по ПЭКВЭС и знакомая семьи.
12. Если розыск возбудили родители, а разыскиваемый был женат - сообщить фамилию, имя, отчество жены и где она проживает. Если разыскивает жена, укажите эти сведения на родителей
13. Заключение военного комиссариата по судьбе военнослужащего (было, когда и где пропал без вести, ранен, контужен, умер от ран, пропал без вести): Считать пропавшим без вести, как пропавшего между 22-25 февраля 1942 г. в районе д. Кривцово, Болховского р-на, Орловской обл. Место захоронения неизвестно

Примечание: 1. Заполнение анкеты в чернилах производится должностным военкомом, четко, аккуратно, с полным освещением всех вопросов.

М.П. Военный комиссар

1318	Лейтенант	Лебедев Борис Николаевич	1917	02.02.1942	-	-
1319	Красноармеец 401 гсп	Ганджальян Самбат Васильевич		20.02.1942	-	-
1320	Красноармеец 4 гсп	Мадаминов Рахим	1915	18.02.1942	-	--
1321	Красноармеец 4 гсп	Маршалко Иван Сергеевич	1922	18.02.1942	-	-
1322	Красноармеец 4 гсп	Музамбаев Иван Сергеевич	1915	23.02.1942	-	-
1323	Сержант 540 сп 6 гсд	Политаев Василий Степанович	1898	17.03.1942	-	-
1324	Рядовой 60 СД	Кондратюк (Шаргей) Юрий Васильевич	1900	22.02.1942	-	-
1325	Сержант 540 сп 6 гсд	Туфатуллин Халит Туфатуллинович	1896	17.03.1942	-	-
1326	Рядовой 6 гв. СД	Неонеровий Иван Васильевич	1905	09.02.1942	-	-
1327	Мл. сержант 13 гсп	Лазукин Николай Афанасьевич		12.02.1943	-	-
1328		Кротов Анатолий Матвеевич	1903		-	-
1329	Красноармеец 6 гсд 401 сп	Юдин Василий Иванович	1897	18.03.1942	-	-
1330	Красноармеец 401 СП	Кузнецов Александр Семёнович	1922	18.02.1942	-	-
1331	красноармеец	Куклев Николай Николаевич	1909		-	-
1332	Красноармеец 60 стр. див	Аганов Сурен Адживалович	1915	20.03.1942	-	Д. Кривцово
1333	Красноармеец 60	Айжариков Буранбай	1913	12.03.1942	-	Д. Кривцово

Последнее письмо Ю.В. Кондратюка с фронта гражданской войны Г.П. Плетнёвой, датированное 2 января 1942 года

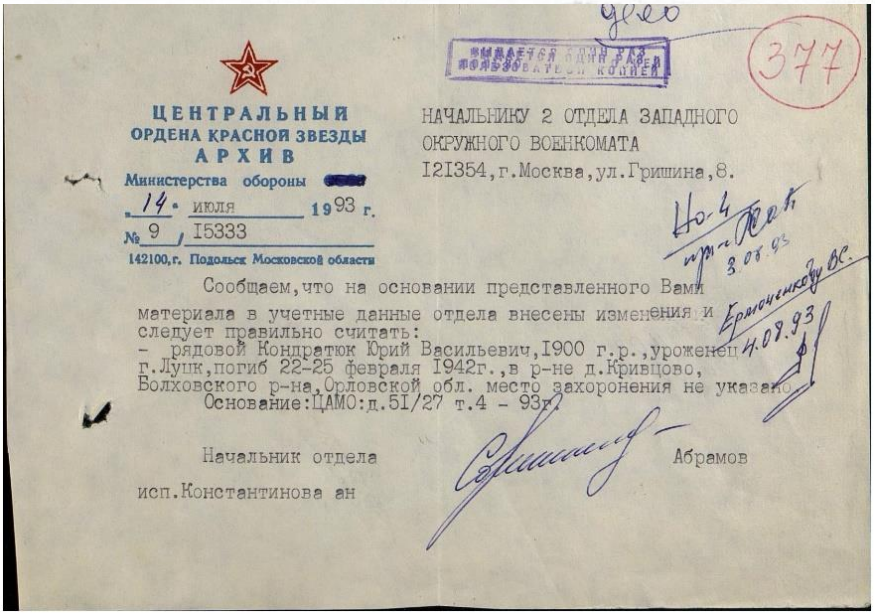

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ОРДЕНА КРАСНОЙ ЗВЕЗДЫ АРХИВ Министерства обороны

14 июля 1993 г.

№ 9, 15333

142100, г. Подольск Московской области

НАЧАЛЬНИКУ 2 ОТДЕЛА ЗАПАДНОГО ОКРУЖНОГО ВОЕНКОМАТА 121354, г. Москва, ул. Гришина, 8.

Сообщаем, что на основании представленного Вами материала в учетные данные отдела внесены изменения и следует правильно считать:
- рядовой Кондратюк Юрий Васильевич, 1900 г.р., уроженец г. Луцк, погиб 22-25 февраля 1942г., в р-не д. Кривцово, Болховского р-на, Орловской обл. место захоронения не указано.
Основание: ЦАМО: д. 51/27 т.4 - 93г.

Начальник отдела Абрамов

исп. Константинова ан

Документи, згідно з якими датою смерті Ю. Кондратюка вважається 22-25 лютого 1942 року

Пам'ятник на місці ймовірної загибелі під м. Кіровом Калузької області (Росія)

Пам'ятник Ю. Кондратюку у Полтаві

Пам'ятник Юрію Кондратюку в Горішніх Плавнях

Будинок у Новосибірську, де працював Ю.В. Кондратюк

Меморіальна дошка на будівлі Маловисківського ліцею імені Юрія Кондратюка (Новоукраїнський район, Кіровоградська область)

Маловисківська гімназія, яку в 2021 році було перейменовано на честь Юрія Кондратюка (Новоукраїнський район, Кіровоградська область)

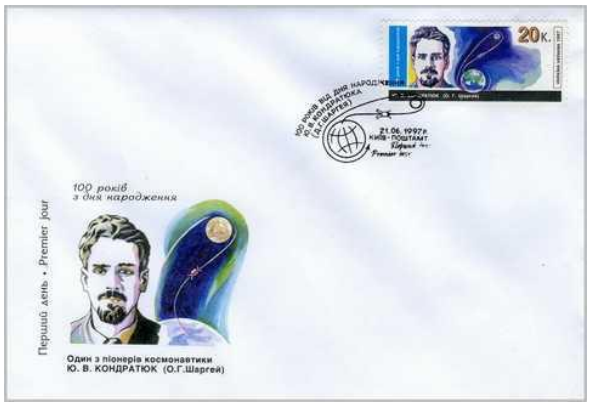

Пам'ятні монети, чеканка, медалі, марки та конверти, випущені на вшанування пам'яті Ю. В. Кондратюка